

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 303

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

PETR. TARVYDAS

Rašytojas sovietinėje Lietuvoje

PASTABOS APIE NŪDIENĘ OKUPUOTOS LIETUVOS LITERATŪRĄ

Prisipažinimas prie bankroto. Kas dedasi Lietuvoje literatūros pasaulyje. Apie B. Dauguvietį, T. Tilvytį, A. Gričių, A. Venclovą, J. Paukštelį ir kitus rašytojus. Talentinga naujoji lietuvių rašytojų karta.

Vyriausias Kremliaus teoretinis organas Komunist nuolatos pirmasai prasižioja, kai ateina laikas ar naują kryptį paimti, ar sutramdyti pernelyg įsismaginusių komunistinių doktrinų aiškintojus.

Šių metų sausio mėnesio laidoje tasai Komunist nusprendė literatūros ir meno reikalais duoti visu frontu nurodymus, kurių, kaip žinia, visados esti be jokių abejonių ir be svarstymų laikomasi.

Jau pačių Kremliaus viešpačių akimis žiūrint, sovietinė literatūra kaip gi liūdnei turi atrodyti, jeig ten tiesiog sakoma:

...“Pokariniais laikais sovietinis menas nesukūrė nė vieno įsidėmėtino, originalaus meno kūrinio, — tai vienodai taikintina tapybai, skulptūrai, muzikai ir literatūrai.

“Ideologinio ‘konformizmo’ įprotis esąs pernelyg stiprus. O kaipo šio pasėka, mene viešpatauja vidutiniškumas, o literatūroje vis tebevaizduojami kolchoznikai ir kolchoznikės, kurie yra labiau prisirišę prie savo traktorių, negu prie vienas kito...

...“Autoriai atsilieka nuo gyvenimo, nepažįsta tikrųjų jo sąlygų, neparodo nei talento, nei vaizduotės”, — rašo vyriausias Kremliaus organas.

Toliau ten pat nurodoma, kad menas neatsipalaidavo nuo dogmatizmo, nuo siužeto monotoniškumo, nuo ideologinio konformizmo. Jau nebereikalaujama, kad sovietiniai kūrėjai savo veikaluose aklai laikytųsi “socialistinio realizmo”, kuriam anksčiau lenkdavosi visi meniniai ir estetiški reikalavimai.

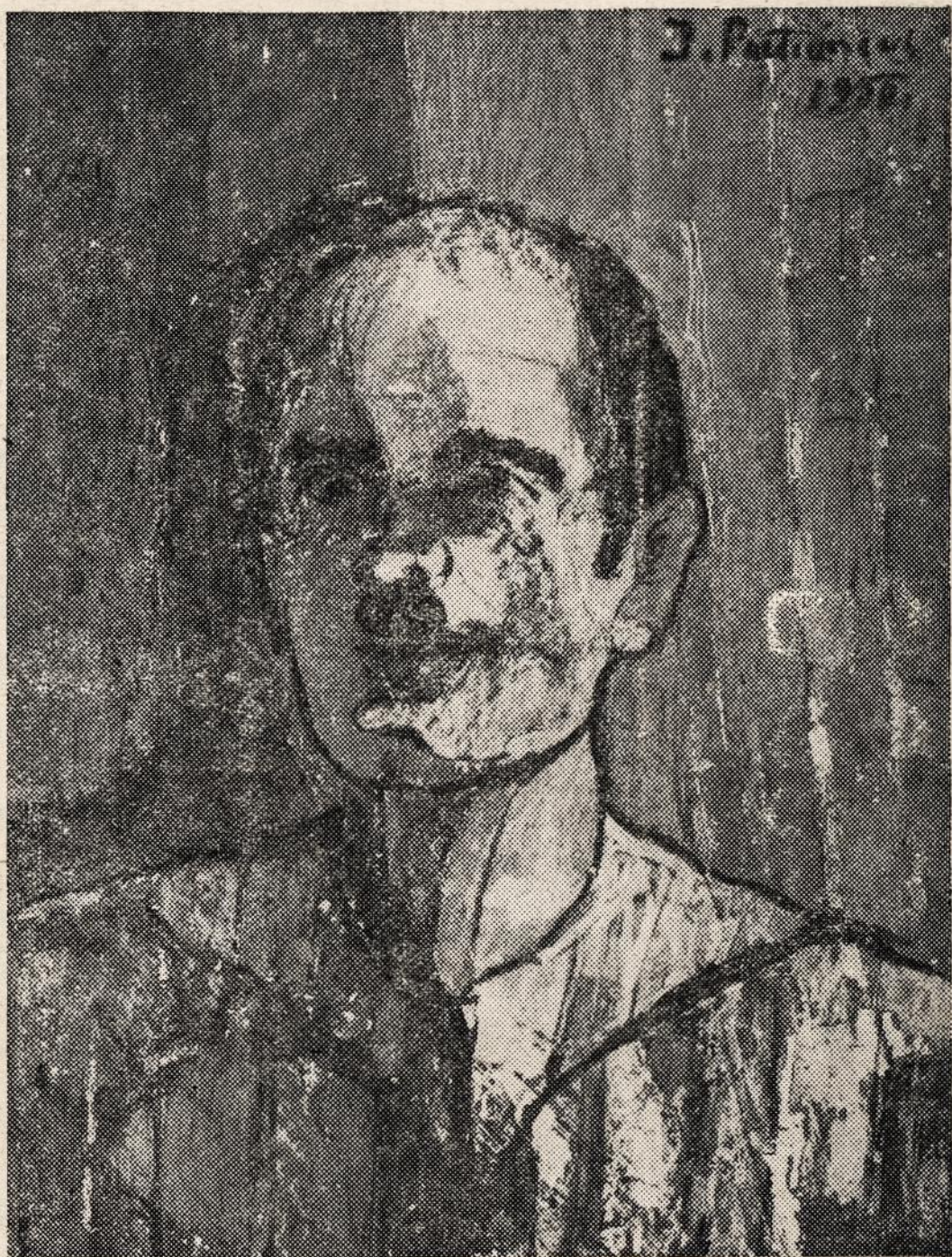
Atvirkščiai, sovietiniams kūrėjams rekomenduojama pasimokyti iš... buržuazinių autorių, kurie, girdi, sugeba sukurti tipus ir charakterius, patrauklius sovietiniam žmogui.

Kaipo didelę naujieną ir, galima sakyti, staigmeną tasai žurnalas nurodo sovietiniams rašytojams, kad jie privalo, girdi, pavaizduoti visus sudėtingus gyvenimo reiškinius, bet nesilaikyti tos vienos ortodoksinės linijos, kuri nuvedanti jų kūrybą į akligatvį...

O toliau dar gražiau: nesgi menas turįs, girdi, atsitolinti nuo propagandinių tikslų ir esąs pašauktas parodyti tikrąjį gyvenimą, kaip tai daro anie (iki šio laiko koliojamieji) buržuaziniai autoriai, kurie esą moka būti realistais net ir komunistinės ideologijos neišpažindami...

Žinoma gi, kad panašios baisios mintys negalėjo pasirodyti nei Vilniuje, nei Moldavijoje leidžiamuos leidiniuose. Tai baisi erezija ir išdavimas ankstyvesniųjų pozicijų, tai ligišiolinių požiūrių — generalinės linijos išniekinimas ir baustinas suburžauzėjimas. Betgi tai daro patsai centralinis

Dail. J. Pautieniaus
auto portretas.

komunistinės teorijos organas.

Vadinas, jau buvo visiškai bloga, buvo jau nebepakenčiama, kad reikėjo daryti anokį staigų posūkį. Prisipažinti prie visiško bankroto, prie išties dešimtmečių apkvaišusio klaidžiojimo — juk nėra taip lengva. Tad padėtis net jų pačių — net Kremliaus satrapų akimis, matyt, atrodė katastrofiška, jeigu šitokie žodžiai iš tos vadovaujančios komunistinės propagandos tribūnos, dabar pasigirdo. Kremlius suprato kokia milžiniška skriauda padaryta ne tik savajai, rusiskajai, bet ir kitų tautų, tame tarpe ir lietuviškajai literatūrai. Sukauštydami ją komunistinių dogmų ir geležinės cenzūros bei kūrybinės prievartos priemonėmis, pasiekė tų rezultatų, kuriais dabar patys pasibaisėja.

Tikriausia, visi talentingieji rašytojai buvo priversti nutilti (M. Zoščenko, A. Achmatova, B. Pasternak), daugelis dėl savo nesilaikymo generalinės linijos net galvas padėjo (B. Pilniak ir daug kitų) ar Sibiro kacetuose žuvo. Į priekį išplaukė žemiau vidutiniškų gabumų žmoneliai, bet tokie žmoneliai, kurie labai greitai prisitaikyti ir prisiplakti ir būti paklusnūs bet kuriam viršininkui.

* * *

Lietuvoje pasilikusių rašytojų likimas vienas tragiškiausių.

Neužmirškime, kad tuo pačiu metu ir visos mūsų literatūros likimas atsidūrė pasibaisėtinose sąlygose. Nes, tikrumoje, juk dauguma Lietuvos rašytojų pasiliko tėvynėje. Tremties keliu išėjo tik vienetai, kurie kietai buvo pasiryžę kovai prieš okupantus. Likusieji matė savo likimo tragizmą, bet palaikomi įsivaizduotos vilties, jog nuožmi okupacija nebus amžina, nesiryzo apleisti gimtinę. Visos mūsų tautos, o kartu ir daugėsio rašytojų, viltis atsipalaiduoti nuo okupacijos neišsipildė iki šių dienų.

* * *

Kada mes kalbame apie Lietuvos sovietinius rašytojus, būtina atsiminti, ką Kom-

munist pasakė apie rusiškuosius. Viskas čia pasikartoja nuostabiu paraleliškumu. Jeigu rusuose, anot “Kommunist”, nieko įžymaus ir pasigėrėtino nesukurta, tai didesniu pagrindu pasikartojo tas pats ir Lietuvoje. Yra suprantamas lietuvių rašytojų kūrybos sumenkėjimas, nes juk daugumai jų visiškai svetima buvo ne tik ta okupantų atneštoji ideologija, bet ir pats rašymo būdas. Lietuviai rašytojai juk negalėjo taip sparčiai, kaip sakoma “persiorientuoti” ir anot to, pasisavinti naują darbo manierą ir naują stilių.

Rusai sako, kad jų literatūroje viešpatauja vidutiniškumas, “konformizmas”, žodžiu, tokia kūryba, kuri neišvengiamai parodo literatūros smukimą ir merdėjimą. Patys okupantai negali iš lietuvių rašytojų daugiau reikalauti bei tikėtis. Jeigu rusai rašytojai sovietinėje santvarkoje kelis dešimtmečius išgyvenę ir ideologiniai “pakaustyti”, kaip ten įprasta sakyti, ir tai priėjo liepto galą, kad centrinis komunistinis organas štai dabar ir prie bankroto buvo piverstas prisipažinti ir ėmė gvoltu šaukti, jog reikia kaip nors padėti gelbėti, — tai lietuviai rašytojai šimteriopai sunkesnėje būklėje būdami, dar žemiau krito.

Dauguma lietuvių rašytojų tyli. Bet ir tylėjimas ten pavojingas. Nes tuojau toksai tylėjimas gali būti išaiškintas, kaip sabotavimas, kaip priešiškas. Tad vis tik visi stengiasi vienokioje ar kitokioje formoje parodyti savo kūrybinį uolumą. Tik visa bėda, kad iki šio laiko lietuviui rašytojui buvo statomi labai skaudūs reikalavimai. Suprantama, kad buvo būtina aukštinti ir garbinti okupantą, jo santvarką, jo ideologiją. Ir tai dar ne visa. Daug sunkiau yra lietuviui rašytojui, kai iš jo reikalaujama niekinti Lietuvos paeitį, lietuvių patriotus, kurie supranta kokią skriaudą rusas okupantas Lietuvai ir jos žmonėms atnešė.

Tikras gyvenimas Lietuvoje, jo vargas, žmonių sunkūs nuolatiniai trūkumai turi

(Tasa 2-me psl.)

Rašytojas sovietinėje Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

būti užmiršti. Ir lietuvių rašytojo kūrinys Lietuvos žmonės pavaizduojami pilni džiaugsmo, laimingi, visu kuo patenkinti. Rašytojas pasidaro tam tikrame laipsnyje fokusnikas, lyg turgaus apgavikas, kuris taip sumaišo kortas, kad visados išeitų vienodai gerai okupantui. Skurdus melas, įkyrus tikrovės falsifikavimas, dirbtinės žmonių kalbos ir iškraipyti įvykiai — tai visa perdėm būdinga dabartiniams rašiniams, kurie pasirodo vadinamos „Grožinės Literatūros Leidyklos“ išleisti ir kompartijos aprobuoti.

Nėra rašytojo, kuris šios sunkios presijos būtų išvengęs. Jeigu Ieva Simonaitytė kiek lengviau iš tų negerovių išsinarplioja, tai tik todėl, kad ji laimingu būdu įsigijo liaudies rašytojos nusistovėjusį vardą ir be to dar ji vis daugiausia vaizduoja praeitį.

Putinas ir Vienuolis, kaip ten bebūtų, laikomi pagarboje. Jų vardais daug ką galima padengti. Todėl ir jų puolimas ar prievartavimas rusams neapsimoka. Literatūros prievaizdos aiškiai parodo, kad laiko visai pakankamais tuos išsipirktinius minėtųjų ir panašaus masto rašytojų pasireiškimus. Kiek jie parodo palankumo, tiek ir gana.

Bet iš visų kitų jau reikalauje reikalaujama visiško atsidavimo ir tarnybos ne tik ideologiniu, bet kaip rodo daugelis pavyzdžių ir grynai tautiniu požiūriu rusams okupantams palankumo, net nusizėminimo.

Toliau sekdami Kommunist straipsniu, kuris pradžioje pacituotas, Lietuvoje randame pilną jo visų dėsnių patvirtinimą. Kommunist vadina aiškų rusų literatūros smukimą neva vidutiniškumu. Lietuvoje tariamojo vidutiniškumo visur pilna. Pirmoje eilėje tenka pripažinti, jog kiekvieno svetimo rašytojo, ar jis talentingas ar visai bejėgis kūryba atsiduoda tuo nuobodžiu vidutiniškumu. Jeigu rašytojas turi laikytis vieno ir tų pačių taisyklių, kurių nevalia peržengti, jeigu jis turi visus įvykius pavaizduoti ne taip, kaip jis juos mato, bet kaip jam yra įsakyta, jeigu jam net privalomas tam tikras stilius, tai neabejotinai rašytojas netenka savo individualybės ir vieno sovietinio rašytojo kūrinių pasidaro panašūs į kito taip, kad jų kartais jau nebegali atskirti. Viešai iki šio laiko buvo priimta sovietinėje tikrovėje sava literatūra didžiuotis ir ją aukštinti, tuo pačiu metu pažeminant laisvojo pasaulio autorių raštus arba, kaip jie sakydavo — buržuazinę literatūrą. Tik nežinia kaip bus dabar, kai pats Kommunist atvirai ir be jokių sušvelninimų pareiškė, kad „pokariniais laikais sovietinis menas nesukūrė nė vieno įsidėmėtino, originalaus meno kūrinio — ką dabar pasakys anie valdiškieji garbintojai. Po tokio Kommunist pareiškimo jau nebetinka naudoti senųjų pagyrimų ir titulių. Pagalvokit, kokia nepatogi padėtis susiklostė: iš vienos pusės autoritetingai pareikšta, jog nesukurta „jokio įsidėmėtino, originalaus kūrinio“, o iš kitos pusės (įsidėmėkit!) kas metai juk pilte buvo piliamos stalininės ir kitokios premijos. Už ką buvo duodamos tos premijos? Už šlamštą, už menkaverčius kūrinius, kurių autoriai „nepažįsta gyvenimo tikrųjų sąlygų, neparodo nei talento, nei vaizduotės“... Tai už šitokius kūrinius buvo duodamos premijos? A?

Kaip jau buvo užsiminta, Lietuvoje net Maskvos satrapai negalėjo laukti geresnių kūrinių iš nesenai šiam katorginiam darbui pajungtų rašytojų. Juk lietuviai rašytojai tik naujokai bolševikinio melo mene. Jeigu rusų rašytojams daromi tokie skaudūs priekaištai, tai lietuviai suprantama, anų negalėjo pralenkti ir jie, tur būt, dar griežtesnio papeikimo būtų verti, jeigu tik ji juos būtų atkreiptas didesnis dėmesys.

* * *

Mes girdėjome apie staigų Boriso Dauguviečio, kaipo dramatininko, iškilimą. Kodėl taip atsitiko? Argi ištisus dešimtmečius teatre dirbdamas B. Dauguvietis neturėjo progos pasireikšti kaip rašytojas? Juk, atvirai pasakius, mūsų teatre visados buvo jaučiamas šioks toks trūkumas originalių dramų veikalų. Bepiga tada buvo B. Dauguviečiui-režisieriui pasirodyti. Bet taip neatsitiko iki pat rusų bolševikų okupacijos. Tik tada, kai sugriuvus normaliam Lietuvos kultūriniam gyvenimui, pasidarė didelė tuštuma, tik tada Dauguvietis, kuris neabejotinai turėjo neblogą uoslę ir mokėjo pagauti „spirgučių kvapą“ bei išnaudoti sau palankias gyvenimo sąlygas, — šoko kurti vieną dramą po kitos. Dauguvietis, tiesa, mėgo literatų kompaniją nuotaikingiems pasikalbėjimams, bet iš jo visos laikysenos niekad neišryškėdavo, kad jis turi rašytojo palinkimus. Aplamai, jo darbai nepasižymėdavo dideliu skoningumu. Ir jis iš savęs nebuvo linkęs daug reikauti. Jis kepdavo, kaip įgudusi virėja savo blynus — premjeras vieną po kitos ir nepaisė kaip jos išeina; bet tik kaip — greitomis sukombinuota premjera — tai bvo jo ambicijai visai pakankama.

Prie savo, kaip sakytą, geros uoslės, Dauguvietis greitai mokėjo pataikyti okupantui, kurio reikalavimai buvo vienpusiški ir su menu nieko bendra neturintieji. Pakako ištikimybės ir karšto entuziazmo, sveikinant Staliną ir raudonąją armiją, o taip pat parodant koks nuostabiai „laimingas gyvenimas“ prasidėjo rusų okupacijoje. Apie Dauguviečio kūrybą negalima net pasakyti, kad ji vidutiniška. Ir dabar pomirtiniuos jo garbinimuos Vilniaus rašeivos, kaip sakysim toks grafomanas J. Šimkus, neranda staigiai išbujojusio dramatininko jokių literatūrinių privalumų, vis kartodami, kad jis buvo grynai sovietiškas.

Arba visai kitoks pavyzdys. Buvo toks ateitininkų rašytojas J. Paukštelis. Net jo partiniai draugai, kurie paprastai savuosius visais atvejais linkę į padanges kelti, nieko įsidėmėtino jo raštuose nerasdavo. Dabar jis užėmė pirmaujančias pozicijas kitų sovietinių rašytojų tarpe.

Jisai rašo apysakas, dramų veikalus, vadinamąsias apybraižas ir už savo tuos darbus Šimkaus ir kitų prievaizdų sodinamas už garbės stalo.

Kai Maskvos Kommunist rašo, kad sovietiniai rašytojai pavaizduoja kolchozininkus ir kolchozininkes, kurie labiau myli savo traktorių, negu vienas kitą, tai Paukštelis lygiai tokios pačios sistemos laikydamasis aprašinėja dviejų Lietuvos kaimo jaunuolių, kolchozininkų meilės pasimatymą. Štai jis:

— Ar senai lauki? — klausia jis.

— Ne, nesenai, — atsako ji, kuri pirmiau vis dairėsi ir nerimavo, ar tikrai jis ateis.

Bet susėda jie ant pievelės, prasideda įsimylėjusių pokalbis.

— Tu, tur būt, visus dirvonus baigėi suarti, kad taip vėlai grįžti?

— Baigiau. Ir dar slėnio porą hektarų užkabinau. Kad priklausysime linų, tai priklausysime. O tu daug runkelių išretinai?

— Nemažai. Už tat cukraus bus...

— Ar girdėjai, kad Kazys veda? Šveždaitė Mile... — vėl ji klausia.

— Veda, tai veda, bet kas iš to. Pagrindo neturi po kojų... Kolūkis silpnas...

Ir šitokia kūryba, kur jaunuoliai, kaip seniai priverčiami kalbėti savo draugiškame pasimatyme tik apie kolchozą, tik apie runkelius, dirvonus ir darbadienius, tokia kūryba, kuri net iš Kremliaus atrodo nieko nebeverta, dabar Lietuvoje plačiausiai išbujojus.

Dabartinių sovietinės Lietuvos rašytojų apysakose žmonės jaučia ir kalba lygiai

taip, kaip reikalauja kompartijos propagandos skyrius. Ir autoriai yra priversti suklijuoti iš tokių negyvų lėlių savo kūrinius ir rodyti aną dirbtinį melagingą gyvenimą, kurio tikrovėje nėra, bet kurio nori okupantai.

Yra tokia nauja rašytoja E. Pabiržytė. Tai ji Pergalės žurnale apysakoje „Pasaulio galas“ vaizduoja kaip moterys dirbančios fabrike grobia „liaudies turtą“, atseit fabriko gaminius. Ir tasai grobimas esąs plačiai organizuotas... O kas ji organizuoja — visai aišku, tai buvusieji buožės Daukniai ir jų jaunos dukterys. Žinoma, jeigu tokia Pabiržytė drįsta rašyti Pergalėje apie tokius fabrikuos grobimus, tai netenka abejoti, jog tai tiesa, jog tikrai taip yra. Bet ką tat reiškia? Lietuvoj buvo fabrikai, kurie gamino viliojančius daiktus, juose dirbo, žinoma, neturtingos merginos, kurioms tokie gaminiai labai rūpėjo. Bet ar Lietuvoje būdavo panašūs grobimai? Tvirtai galima pasakyti — ne! Jeigu pasitaikydavo panašūs atsitikimai, tai buvo retos išimties, gėdingi darbai, kuriais visi šlykštėdavo. O dabar? Dabar, matyt, tikrai vyksta masinės vagystės. Bet tos vagystės, tai galutinai moraliai parblokštų žmonių, beviltiškoje padėtyje atsidūrusių darbininkų apsigynimo nuo bado ir skurdo, tiesiog reikia pripažinti, vienintelė priemonė.

Šitokiu keliu visokios Pabiržytės nejučiomis išryškina sovietinio gyvenimo visą siaubą.

Kaipgi šiandien su Tilvyčiu? Mes jį, tiesą sakant, labiau pažinome kaip feljetonų kūrėją. Teofilis Tilvytis ir savo giminės — Tilvyčių ir savotiško romantizmo adoročių — tauragniškių atstovas vis labiau būdavo linkęs į dainušką, negilaus turinio, sklandžius eilėraščius, kurių darnumas ir skambumas paskatindavo jaunimą net jas dainuoti. Ankstyvesnėse savo poemose Tilvytis dar nevisai aiškiai numanė ko nori. Lengva opozicija režimui, prabėgom pašaipai valdančiom sferom su jų fanabėrija ir įsivaizdavimu — tai ir visa, ką galėjai pastebėti. Bet kas gi tokios opozicijos nerodė? Ne! ir Faustas Kirša ir tas vienoje vietoje sako, kad „su tarka reikia ordenus ir medalius nuo išpūstų krūtinų nutarkuoti“... Tilvyčio mėginimai rimtu veidu kažką savo visuomenei pasakyti, liko mažai pastebimi, o anos lengvosios dainuškos pasiekdavo „savąją publiką“ ir buvo mėgiamos.

Paleckinį režimą Tilvytis pasveikino eilėraščiu — „Atviras laiškas bankininkui Vailokaičiui“. Bet irgi čia buvo tik feljetonas su visom feljetoninėm priemonėm ir be jokių gilesniųjų pretenzijų.

Bet antroji rusų okupacija Tilvytį jau paėmė su kūnu ir dūšia. Bolševikinis režimas prasmegtinai sukompromituotas pirmaisiais trėmimais buvo reikalingas moralinės paramos. Tos paramos visur ieškota. Šitais sumetimais ir Tilvytis surastas ir pastatytas prožektorių švieson.

Salomėja Neris savo brangų talentą jau buvo galutinai atidavusi, ne kuo galėjo padėti. Tilvytis buvo šviežia žuvis. Okupanto meškere norom ar nenorom jis turėjo sučiupti. Toks buvo likimas ir dvejėjimams nei laiko nei vietos nebebuvo... Ne „kad lōcka“, o reikėjo, būtinai reikėjo rašyti. Ir Tilvytis nemažai prirašė. Dabar išleista pora miškštų, kaip pagalvėliai jo raštų tomų.

Už savo poemą „Usnynė“ jis gavo Stalino premiją. Kaip ten bebūtų, vis tik tai žymesnis jo darbas. Nors „Usnynė“ susiuvinėta nedarniai, nors daug kur kreivos siūlės, ir vietomis nesueina skvernai, o rankovės atvirkščiai įkabintos, bet šis tas dar pasiliko iš jaunesniųjų laikų, ano žadančio ir patrauklaus tauragniškio-dainuškininko.

Reikėjo pasmerkti praeitį, nepriklausomybės laikus ir lietuvių laisvės troškimams ką nors priešais pastatyti. Tilvyčiui nedaug

Rašytojas sovietinėje Lietuvoje

(Atkelta iš 2-ro psl.)

teko galvoti, jam buvo pakišti seni rusiški planai, apie naujos statybos entuziazmą, apie naują laimę sovietinėje santvarkoje, Stalino saulės atokaitoje... Ir keistoka, kad Tilvyčiui, galima sakyti, sekėsi neblogiau, sia tos lengvosios vietelės, kur pakako vienos lengvos jam įprastinės pašaipos. Sakysim, balius pas kleboną, kai "kunigas nakties glūdumoje po krūmu šnara su panele", išėjo ir sultingas ir vaizdus. Bet ten, kur Tilvytis mėgina sukelti entuziazmą, pasidaro nuobodūs, blankūs puslapiai, be vaizdų, be polėkio. Toji "kaziona" prievar-ta sužlugdo Tilvyčio pastangas.

Galutinėje išvadoje "Usnynė" lieka vi-sumoje menkavertis išmūčytas kūrinys. Tik paskiri posmeliai ir lyriniai atsitrau-kimai nuo pagrindinės linijos šio to verti ir dėl jų vienu, galima šią "poemą" skai-tyti.

Bet kur gi pagrindas kelti Tilvytį į pir-maujančius sovietinius rašytojus?

Žinoma, Teofilis Tilvytis vis tik pasilie-ka Tilvyčiu. Jokių būdu jo neprilyginsi prie Antano Venclovos, kuris tik vieno da-lyko per sovietų okupaciją išmoko, tai mušti komunistinį būgną. Tam nemikliam, biednos fantazijos rašėjui "nesugroti ant laibųjų", kaip kartais mėgdavo išsireikšti Antanas iš Juknėnų. Bet Venclova labai reikalingas dabartiniam režimui, kaip pil-nas savim ir savo rėmėjais pasitikėjimo so-vietinės Lietuvos literatūros atstovas, kuris keliauja po Kiniją, Lenkiją ir kitus kraš-tus, kur sunku patirti ko tasai Venclova galutinėje išvadoje tėra vertas.

Žinoma, kitomis sąlygomis Venclova bū-tų buvęs menkai skaitomas ir pastebimas provincijos mokytojas, kurs retkarčiais vieną kitą knygutę išleidžia. Dabartinėje tuštumoje ir jis šaudo iš didžiųjų armotų, pirmaudamas pagal įsakymą iš viršaus Lietuvos literatūros pasaulyje. Be to įsaky-mo jis neišvengiamai pasilikytų kas yra tik-rumoje ir dingtų šešėlyje.

Bet ir neabejotinai talentingesnis Tilvy-tis šiuosyk, deja, savo tikraisiais darbais nėra vertas to išaukštinimo, kurio jam okupantas nepasigailėjo.

Rašytojui reikalavimai dideli. Valia pa-klausti, kurgi ta kūrybinė giluma, kur jo siužetų originalumas, kokie jo sukurti cha-rakteriai verti pasilikti lietuviškoje atmin-tyje, kur jo kūrybinė potencija, kuri jį ga-lėtų išskirti iš kitų ir padaryti vertu to kū-rybos veterano vardo, kuriuo jis dabar ap-dovanojamas.

Tik toji viena sklandi eilėdara, tas pats lengvas eilučių pyrimas, kas greitai pa-mirštama, dar nepadaro rašytojo didžiuo-ju meisteriu. Nebent anoji ištikimybė val-džiai ir paslaugumas pildyti jos įgeidžius apsprendė dabartinį Tilvyčio sovietinėje Lietuvoje pripažinimą.

Nejučiomis ateina mintis, kad laisvės są-lygomis Tilvytis neabejotinai būtų ir stip-resnis ir gilesnis, o svarbiausia nuoširdes-nis. O šitai kūryboje yra visų svarbiausia.

Arba paimkim labai būdingą dabarti-nėms sąlygoms A. Griciaus kūrybą, būtent jo dramą Karštą vasarą.

Iš esmės tai visai netinkamas veikalo pavadinimas, kadangi ten nėra karštos va-saros, nors porą kartų veikiantieji asme-nys užsimena, kad oras, girdi, karštas. Tik-rumoje reikėtų šį veiklą pavadinti — "tvanki ar niūri vasara". Tiek čia daug slė-giančios, irzlios nuotaikos ir čekistinio pa-siruošimo naikinti netinkams režimui žmo-nės.

Kas tiesa, veikalo dialogas parašytas fel-jetonisto Pivošos žaismingu su pastango-mis pajuokinti publiką dialogu, gyvai ir sklandžiai. Bet jau turinys, visas veiksmas perdėm dirbtinis ir pagal duotą užsakymą suklijuotas. Reikalas labai menkas ir ba-nalus. Išivaizduokit tokią padėtį, kad tau-rusis daktaras Virpša nori žmonių gydy-

mui panaudoti kurią ten balą, jos purvą, — vadinamąją Smarsmą. Jis padavė bol-ševikinei ministerijai raštą jam leisti šį su-manymą įvykdyti. Bet ministerija iš Dr. Virpšos tik pasityčiojo. Iš pradžių keistai atrodo, kad autoriaus rekomendacija, pa-sitikėjimo vertas daktaras be pagrindo mi-nisterijos pašieptas. Lyg būtų kalta minis-terija neįsigilinusi į šį svarbų reikalą? Bet tokios drąsos iš šių dienų autoriaus sovie-tinėje Lietuvoje negalima laukti. Veiks-mo eigoje pamažu paaiškėja, kad ministerija išmintinga (kaipgi kitaip!), bet kalti bur-žuaziniai nacionalistai. Nepriklausomybės laikų žmonės norėdami sutrukdyti šį svar-biausį reikalą ir (ką jūs pasakysit!) — su-geba Dr. Virpšos patiektus davinius pakeis-ti absurdiškais svaichiojimais, kuriuos ga-vus ministerija ir atmetė gerojo daktaro taurųjį pasiūlymą. Kaip jie tai padaro, vei-kale nepaaiškinta, tik nurodytos intrigu pasėkos. Matot, jie svajoja apie karą, jie svajoja atsiimti savo dvarus ir rengiasi žmonių gydymo priemonę panaudoti spe-kuliaciniais ir pasipelnymo tikslams. Ši-taip pavaizduojami lietuviai patriotai likę krašte ir svajojantieji apie laisvės atgavi-mą.

Griciaus veikale visa dabartinės Lietu-vos visuomenė, kaip peiliu kiaurai per-piauta į dvi dalis. Viena — juoda ir niek-šinga, o kita tauri ir skaisti.

Lietuvos nepriklausomybės laikų žmo-nės, tie, kurie gyvena Lietuvos išsilaisvini-mo viltimis Griciaus veikale premijuotino-mis pastangomis apjuodinti taip pagrindi-nai, kad juodžiau jau atrodo ir negalėtų būti.

Tiesą pasakius, ir nepriklausomais lai-kais (nors mes ir stengėmės visaip ją bal-tinti), ir žemų pataikūnų ir perbėgelių į valdančią partiją, kuri davė šiltas vietas ir paprastųjų savanaudžių netrūkdavo. Bet visus viena spalva juodai nudažyti, kaip pagal konjunktūros reikalavimus tai daro Gricius, tėra tik nieku nepateisinama nesą-monė.

Atvirkščiai, visi naujojo režimo atstovai vadinamoje neva Karštoje Vasaroje per-dėm idealūs, geri, taurūs ir pilni pačių ge-rųjų norų.

Ši kiaušininė iškepta pagal visokeriopas komunistinės cenzūros ir čeka taisykles. Viso ko pridėta apgalvotai ir pagal iš ank-sto nustatytą saiką. Visi reikalingiausi in-gredientai čia pat — akivaizdoje.

Paimkim Dr. Virpšos sūnų Algį. Jis kom-jaunuolis ir jis pagrįstai kalba pilnu autō-ritetu. Algis veikale pasireiškia kaip vado-vaujantis asmuo ir net tėvui padeda. Jo tė-vas daktaras truputėlį atsilieka, kadangi jis tėra tik pakeliui į dabartinio režimo pilną priėmimą. Bet daktaro duktė dar nėra komsomolo narė ir ji pavaizduota naivia mergaite, kuri kai kada, autoriaus apibū-dinimu tiesiog "nesusigauja". Ir iš jos žio-plumo galima retkarčiais pasijuokti. Virp-šienė jau juokinga, kadangi ji priklauso praeičiai, vadinasi nepriklausomos Lietu-vos nuotakomis tebegyvena.

Juozas Daunys — darbininkas ir Vitas Šantarys — jaunas gydytojas yra vadina-mojo aktyvo dalyviai ir jie veikia ir kalba be jokio priekaišto ir be šešelio savo repu-tacijoje.

Visiškai atskirai tenka išskirti rusą Pet-rą Zacharovičių Doroniną, kuris gal būt pirmą kartą lietuvių scenoje įvestas ir ku-ris, girdi, "su jaunimu per dainas ir vaka-ruškas išmoko lietuviškai" ir vedė lietuvaitę Genę Sąveikytę. Tuo būdu okupantui padaromas papildomas patarnavimas. Iš daugelio duomenų, kurie mus pasiekia, ži-nome, kad lietuviai su rusais nenori arti-mų santykių, kad lietuviai vengia okupan-tų ir šalinasi nuo jų draugystės. O štai čia matome aiškią sugestiją ir kilnioje aureo-lėje lietuvaits parodytas vedybas su rusu.

Šituo epizodu okupantui pataikavimas pa-siekia aukščiausio laipsnio ir šituo keliu yra daromas mėginimas palaužti lietuvių pasipriešinimą rusams. Ši aplinkybė ir gre-ta to keletas kitų šiame veikale pateiktų vaizdų priverčia manyti, kad už autoriaus pečių stovėjo čekistinis šešelis ir išakmiai rodė kuria kryptimi turi būti veikalas vys-tomas, kad jis maksimaliai galėtų okupan-tui patarnauti.

Iki šios vietos kalbėta apie visu šimtu nuošimčių sovietinius veikėjus. Betgi ant-roji dalis pasireiškiančių personažų jau tikri be jokios prošvaistės niekšai. Toksai Izidorius Čemarka, pasivadinęs svetima pavarde, kuris savo laiškus siuntinėja ne iš gyvenamos vietos pašto (?!), tamsi as-menybė ir pagal Sąveikytės (už ruso ište-kėjusios) parodymus "žmonės šaudė", rei-kia suprasti buvo partizanas. Jis mėgina pabėgti, bet čekistų sugaunamas. O dakta-ro Virpšos žmonos brolis Gerardas Minei-kis tai jau šėtoniškai piktas "nacionalis-tas". Jis, norėdamas, kad Virpša nepanau-dotų mistinės balos purvą žmonių gydy-mui, stebuklingu būdu pakiša ministerijai iškreiptus duomenis, vietoje tikslų Dr. Virpšos įrodymų. Jis svajoja atsiimti savo dvarelį, jis laukia karo... Lietuvoje, be jo-kios abejonės tūkstančiai laukia iš rusų okupantų išsivadavimo ir net gal būt su-tiktų iškentėti karo baisybes, kad tik būtų galia laisviau atsikvėpti. Todėl suprantamas šio šlykštaus personažo išryškinimas, kaip priemonė sunaikinti šias krašte vieš-pataujančias nuotakas. Tad Mineikis vei-kale išaiškintas ir galutinai suniekintas.

Dar biauresnėmis spalvomis nupiešta Klimanskienė, kuri veikalo akcijai nieko neprideda, bet autoriui arba, geriau pasa-kius, jo įkvėpėjams, buvo reikalinga tik tam, kad dar labiau sutirštinti nepriklau-somybės laikų nuotakomis begyvenančių žmonių niekingumą. Čia jau, kaip sakyda-vo, "drėbta ir dar drybtelėta". Klimans-kienė atstovė, tenykštės terminologijos žo-džiais, senosios Lietuvos. Maža to, kad ji kiekvienu žodžiu rodo savo "atsilikimą", bet veikalo eigoje pasireiškia kaip nusikal-tėlė. Matot, ji nelaimingom moterim da-ranti abortus, kurių pasėkoje dažnai mer-ginos ir moterys miršta.

Nepatikimas, sakytume, dalykas, kad Klimanskienė sena moteris besiverčianti muzikos pamokomis (todėl ji ir gyvena daktaro Virpšos namuos, kad moko jo duk-terį Liudą dainuoti) ir nieko bendro su medicina neturėdama, nebūdama nei aku-šerė, nei feldšerė, vis tik imasi abortus da-ryti. Ir net matydama, kad viena po kitos, jos operuotos moterys miršta, nesiliauja savo nusikalstamo darbo vykdyti, kol pa-galiau ją valdžia išaiškina ir ji laukia už-tarnautos bausmės.

Pakeliui, turim pripažinti, kad autorius išplepa vieną dabartinio Lietuvos gyveni-mo bruožą, būtent, nepaprastą abortų pa-daugėjimą. Visiškai suprantama, toks drą-sa nepasižymėjęs autoris, bijotų prasižioti apie abortus, jeigu tikrai daug jų nebūtų, nes tuč tuojau būtų pakaltintas sovietinio gyvenimo šmeižimu.

Taip vergiškai autorius seka duotus nu-rodymus ir tas valdiškas nuotakas, kurios ten viešpatauja, kad dalis priklausančio dramai veiksmo ne scenoje, bet kažkur už-kulisyje, tiksliau sakant "partijoje ir tary-bos susirinkime" įvyksta. Scenoje matome tik anų "nepaprastai išmintingų" sprendi-mų išdavas.

Skonio požiūriu veikalas tikrai žemiau įprastinių reikalavimų. Autorius, matyt, gerai pažįsta savo publiką. Todėl jis pa-vartoja vulgarius juokelius, kaip pavyz-džiui, pastaba apie kavalieriškus nuoty-kius, nurodydamas, "kad vilkas panamė-je nepiauna"... Jis žino, kad šitoki perlą iš-girdę komsomolcai žvengte žvengs iš ma-lonumo. Arba jis nešykštėja scenoje rody-

(Pabaiga 4-tam psl.)

Rašytojas sovietinėje Lietuvoje

(Tasą iš 3-čio psl.)

ti senyvu žmonių meilėkavimosi sceną, privesdamas prie sakrāmėntalės Klimanskienės pastabos: "Nualsino... Dabar ką nori, tą daro"... Neabejotina, kad autorius supranta kaip nešvanki toji scena, kad ji normalaus skonio publikai sukeltų pasišlykštėjimą. Bet tai pateisinama, nes tai padeda anuos pasmerktus nepriklausomybės laikų žmones parodyti niekinančioje šviesoje.

Veikaliukas itin būdingas šiems laikams. Bet jo tikroji vertė tuojau paaiškėja, kai pagalvoji apie atėitį. Kas iš jo beliks, kai pasens visos spyruoklės, kurios jį šiandien palaiko? Juk tada jau niekas nei skaityti, nei žiūrėti panašių "meno kūriniių" jau nebėnorės. Ir visų panašių darbų, kaip pavasario sėjai, kukuruzų auginimui, plėšinių "isisavinimui" skirtų likimas vienodas. Jie kaip menkaverčiai bus užmiršti ir išmesti į šiukšlyną.

* * *

Galima dar, sakysim, paminėti eilę dabar pasireiškusių literatūros veikėjų, kaip poetė Valsiūnienė, bet jau susidariusio vaizdo tai nepakeičia. Ir lieka pilnai sutikti su Maskvos vyriausiu komunistiniu teoretiniu organu Kommunist, pilnai ir visiškai pritaikant jo teigimą susovietintos Lietuvos literatūrai, kad... "nesukurta nė vieno įsidėmėtino, originalaus meno kūrinio... Autoriai atsilieka nuo gyvenimo, nepažįsta tikrųjų jo sąlygų, neparodo nei talento, nei vaizduotės... Mene viešpatuoja vidutiniškumas...

Lietuvoje aplanai paėmus padėtis neabejotinai dar blogesnė negu Rusioj. Literatūrinis skurdas Lietuvoje tuo baisėsnis, kad per paskutinį dešimtmetį atsirado gražus rašytojų prieauglis, kuris geromis sąlygomis būtų sušvytėjęs nauja vaivorykste Lietuvos padangėje.

Žinoma, komunistai savinsis ir jau savinasi tuos jaunus rašytojus, kritikų ir poetus, kurie faktinai išaugo nepriklausomybės laikais, tada mokslinosi, brendo ir pajutę nesulaikomą troškimą kurti, pradėjo dalyvauti literatūrinėje veikloje. Ne jų kaltė, žinoma, kad tasai momentas kaip tik sutapo su rusų-komunistų okupacija. Šitų jaunųjų darbus stebėdami galime tik apgailestauti, kad jų sparnai, senoviško vaizdumo besilaikant, galime pasakyti, dabar pakirsti. Jų kūryba pajungta svetimam mūsų tautai ir visiems krašto žmonėms doktrinai populiarinti. Šie jauni kūrėjai netekę laisvės savo kūrybiniame darbe, priversti rašyti taip, kaip reikalauja valdžia. Ir visi daro tą patį. Visi niekina savo tautos praeitį, visi reiškia džiaugsmą dėl okupanto žygių, visi garbina viską, kas yra rusiška. Jų kūriniai taip turi būti suplanuoti, kad atitiktų partijos reikalavimus. Žodžiu, tasai gražus prieauglis pasmerktas vergiškam paklusnumui ir netekęs savo individualybės.

Šių naujųjų tarpe pasitaiko ir rimtesnių pajėgų. Pavyzdžiui, paimkime kritikų. Juk pas mus vis būdavo pasigendama rimtesnių kritikų. Pradžioje tas vienas Adomas Jakštas piktas ir neatlaidus priešingų nusiteikimų autoriams viešpatavo kritikoje. Vėliau atsirado E. Radzikauskas ir ketetą metų grasino pasidaryti nepaneigiamu autoritetu literatūriniais klausimais. Bet dangaus galybė mus nuo tokio pripotko išgelbėjo, kadangi buvo sužinota, jog čia yra ne kas kitas tik Liudas Gira.

O štai dabar naujai pasireiškusių kritikų tarpe matome ištisą eilę naujų vardų. Be kiek anksčiau pradėjusių rašyti kritikų, paskutiniu metu spaudoj pasirodo jauniausių kritikų raštai, kaip pavyzdžiui, V. Radaičio, J. Lankučio, V. Kubiliaus, K. Ambroso, Z. Grigoraičio, J. Žekaitės ir kitų raštai. Ir net tų pačių jauniausiųjų tarpe net iš atsitiktinai paskaitytų rašinių jungamas mokėjimas sudoroti turimą litera-

J. NARŪNĖ

KELIAS

*Išeinu aš į platų ir vienišą kelią
Per miglas ir lietūs aš vienai tik viena,
Kad paverkt ir pajust, kaip man širdį vis* [gelia,

Kaip jaučiuos aš visur svetima.

*Išeinu pasitikt mūsų dieną vasario,
Kaip klajūnė, svetur vaikštinėju, bastaus
Ir nešuos mano skausmą, kurs degina, gelia,
Kurio niekas iš vargšės - širdies neišraus.*

*Ir tada ateinu taip arti mintimis
Ten, prie Jūsų, o broliai, Tėvynės miškuos
Ir jaučiu, kaip menka aš esu prieš Jumis,
Kaip menka aš dulkelė prieš Jus...*

* * *

*O išeikim visi, kai krūtinę mums gelia,
O išeikim greičiau į tą platųjį kelią,
Kuris jungia lietuvius visus ir parves
Lietuvon — švęst šešioliką dieną vasario!*

tūrinę medžiagą, literatūros dėsnių pažinimas ir kitos literatūros darbubtojai reikalingos savybės. Tik žinoma, ko vertas tų jaunų gabių kritikų ir pačios geriausios pastangos, jeigu apie pagarsėjusio čekisto Guzevičiaus kūrybą, kokia ji bebūtų, jie visi vis tiek priversti vienodai entuziastiškai rašyti.

Atsirado ištisa plejada jaunų poetų, nekaitant ankstyvesniųjų, kaip Mieželaitis, Reimeris ir daugelis kitų. Dabar jaunų poetų gretos sustiprinčios tokiais vardais: K. Kubilinskas, Just. Marcinkevičius, V. Giedra, Br. Mackevičius, A. Baltakis, V. Rudokas, V. Šulcaitė, A. Pabijūnas, o taip pat daug kitų, kurie sparčiai auga ir pasireiškia jaunoliškais kūriniais, kuriems negali nepripažinti literatūrinių sugebėjimų.

Dailiosios prozos atstovai ne mažiau gausūs. Jau išspausdinti daugiau ar mažiau vykusieji kūriniai — apysakos ar net romanai tokių autorių: R. Narečionio, A. Pociaus, R. Lankausko, P. Plungės, J. Saduno, R. Mikalauskaitės, J. Požeros, K. Sajos ir daugelio kitų. Pažymėtina, kad rašančiųjų tarpe matome autorius svetimomis (ne lietuviškomis) pavardėmis, kaip pavyzdžiui Rostovaitė, Judelevičius, Usačiovas-Dainys ir t.t.

Kokioje tvankioje ir nelemtai iškreiptoje dvasiniu požiūriu atmosferoje jiems tenka augti, stiprinti savo meninius sugebėjimus ir skonį, galit spręsti štai iš tokio mažo pavyzdžio.

Šitoksai nepaprastas, atseit, istorinis įvykis. Nustatyta, kad Leninas kažkada aplankė Vilnių. Ir štai jaunas poetas Alg. Baltakis savo rinkinį pradeda eilėraščiu vaizduojančiu Lenino atsilankymą Vilniuje. Reikia ši menkutį įvykėlį išpūsti iki absurdiškos didybės, reikia skaitytojus įtikinėti, kad Lenino pėdos Vilnių tokios nepaprastos, jog "nė šaltas lietūs jų išplaut negalėjo. Jų ir piktas šiaurys neužpūstė sniegu. Tom pėdom Lietuva iš vergijos išėjo" ir t.t. Nepaisoma, kad Stalino garbinimas, tas šlykštus keliaklupščiaivimas ir dievinimas dabar paliko tik labai neskanų pėdsaką, nebojama, kad ir tokie arba panašūs nesaikingi liaupsinimai savo laiku, gal po penketo, daugiausia po dešimties metų, lygiai pasirodys archaiški ir beverčiai. Ir štai šitokiems menkaverčiams isteriniams vaizdams poetai eikvoja savo jėgas.

Arba tas pats poetas rašo eilėraštį ta proga, kad gavo sau naują butą. Jo poetiniai nuopelnai matuojami tuo, kad šis "visas eilėraštis persunktas gilia meile ir dėkingumu komunistų partijai ir tarybinei santvarkai".

Ši nauja talentingų poetų ir rašytojų karta, iš kurios neabejotinai būtume sulaukę brandžios ir gilios kūrybos, dabar priversta klaidžioti po akligatvius, verstis menka-

A. S. PUŠKINAS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vinco Krėvės-Mickevičiaus
Šviesiam Prisiminimui

(Tęsinys)

AŠTUNTOJI DALIS

XVII

Oneginas tiesiog nutirpo.
Nejau tai ji?... Kartoja jis.
Jam vėl pakvipo praeitis,
Ir rankoje lornetas virpa.
Jo nenuleidžia nė sekunde.
Jam bruožai veriančiai įdomūs,
Ir stebi tą, kas jo negundė,
Lyg naują žvaigždę astronomas.
Nė mirksnio jis negali gaišti.
"— Sakyki, mielas kunigaikšti,
Kas šnekas ten su ispanu,
Raudonberetė tarp panų?..."
Nusišypsojo užklaustasis —
"— Ehe, seniai buvai, ne tasyk.
Eime, tave tuoj pristatysiu".
"— Kas ji?..." — Žmona... Kaip nors
[pralįsim".

XVIII

"— Najiena man... Kada sukūrei
Tu židinį?... — Prieš porą metų".
"— Ir ką gi...?..." — Lariną". — Bet
[kurią?!"
"— Drauguž, Tatjaną... Bet man matos
Jos nepažįsti?..." — Jos kaimynas
Aš anaipol". — Da maloniau
Jai bus, eime greičiau!..."
Praleist juos spaudžias svečių minios.
Ir kunigaikštis jai pristato
Bičiulį, netgi giminaitį.
Keistai, bet Tanė neužkaito,
Nors kunkuliavo joj verpetai.
Ramiai jam linktelį galva.
Jos ramūs judėsniai, kalba.

XIX

Jis sumišimo net neranda...
Raumuo net joks nesudrebėjo,
Jos antakiai nepajudėjo,
Lūpytės netgi neprikando,
O veidas nekeitė spalvos.
Ir kiek bežiūri lig galvos
Oneginas, akis primerkęs,
Senosios Tanės, nors ir verki,
Nėra nė pėdsako. Jis godžiai
Ją bando kalbinti, bet žodžiai
Užspringsta... Ji tada paklausė,
Iš kur, kada, o gal iš dieviškos
Atvyko kartais jų tėviškės.
Po to jos žvilgsnis apsiblausė.
Ištiesus ranką vyrui, dingo,
Palikus svečią nelaimingą.

(Bus daugiau)

verčių eilinių okupanto padiktuotų uždavinių populiarinimu. Moraliai jie žagina mi, kadangi yra priversti lenktyniauti savo tarpe: kuris jų galės labiau įtikti valdžiai, kad gautų bent butą, kad gautų vadinamąjį "kūrybinį avansą" ar pagaliau

Gabi, bet nelaiminga jaunų žodžio darstalininę premiją.
bininkų karta.

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.

CHICAGO 8, ILLINOIS

Tūkstantis ir viena vasara

(Kietas bandymas)

1955 m. pradžioje lietuvių knygų rinkoj pasirodė žinomo rašytojo Liūdo Dovydeno pirmoji dalis romano "Tūkstantis ir viena vasara". Turinys toks:

Jauna, gyvenimo nepatyrusi mokytoja Ligija, pati suvalkiotė, tikinti šalta katalikė, mokytojauja kaimo mokykloje Latvijos pasieny netoli Jonušio. Per Antanines vietos pieninkas ir krikščioniškos demokratų partijos veikėjas Vitrikas kokiais tai nuodais ją apgirdo ir rytojaus dieną Ligija nubunda su pienininku vienoje lovoje. Norėdama nuo prasto, įkyraus ir niekšingo pienininko toliau pasprukti, Ligija persikelia į kitą kaimo mokyklą ir apsigyvena seno dvarininko Gentvilos apleistame sode name. Gentvila yra didelis keistuolis, bet apsišvietęs, daug keliavęs, pažangus, laisvų pažiūrų, knygnešio Bielinio-Karaliaus gerbėjas ir bičiulis.

Kelioms dienoms praėjus Gentvila aprodo Ligijai dvaro apylinkės gražesnes vietas ir supažindina ją su dvaro padavimais, kronika ir Lietuvos praeitim. Gentvila kitaip vertina Lietuvos krikštą. Girdi, beprasmiškai buvo suvaryti žmonės į upes, užvilkti nauji pakuliniai ir tautai, kuri kardu ir veržlumu apgynė save ir priešų gilumoj pergalemis garšėjo, skiepyta: "Griaukit šventyklas, atsižadėkit kas buvote. Dulkė esi, dulke pavirsi. Drąsa, narsa, žygiai — nuodėmės. Nuolankumas, pasninkas, visko atsižadėjimas — dorybė".

Nuo Milžinkalnio viršūnės Ligija stebi toli matomas Latvijos sodybas — skardiniai, raudoni ir pilki stogai, dideli dažyti langai. Erdvus mokyklos pastatas, gražiausias visoj apylinkėj. Gi Lietuvos pusėje dominuoja iš visų pusių aukšti bažnyčių bokštai ir puošnios dviejų aukštų klebonijos lyg iš aukšto žvalgosi į sodeliuose besislapstančias medines pirkas ir po klevu palindusį mažą mokyklos namą. Gentvila paaiškina, kad latviai pasiekė daugiau per veržlumą, o mums iš sakyklų skelbia, kad "mes čia žemėj tik keleivio kojas sušylam, o už grabo duobės pajusim gražias didybes".

Ligija paskubom atsako: "Tenai, jie liuteronai".

Nebuvo aišku, ar ji liuteronus smerkė už gražias mokyklas, ar pateisino jų pranašumą. Jauno miškelio vidury dvarininkas Gentvila atkreipia Ligijos dėmesį į mažą įdubimą. Pagal dvaro kroniką ten septynioliktame šimtmety ant ažuolinio 4 šakų stulpo buvo nuogos pakartos ir sudegintos "velnio apsėstos" motina, dvi dukterys ir akla 94 metų ubagė. Laužą pašventino ir sudeginime dalyvavo 3-jų parapijų kunigai. Per apklausinėjimą kentėjimuose jos prisipažinusi su velnio pagalba atiminėjusi žindančioms moterims pieną, mažus vaikus trauku-

lais apleidusios, o 94 metų ubagė paleistuvavusi su šėtonu net šventomis dienomis.

Vėliau Ligija susipažįsta ir bendrauja su vietoj įsisteigusios liberalinių pažiūrų Rambyno Ažuolo Bičiulystės nariais. Be Gentvilos, Bičiulystės dalyvauja daktaras Janulis, senas knygnešis Vidugiris, muzikantas Stasiūnas, ūkininkas Aleksūnas, naujakuris-savonoris Povilonis ir kiti. Toks bendravimas nepatiko vietos klebonui ir krikščionių partijos pirmininkui Brauktavičiui. Nepatenkinti mokytoja buvo ir bažnyčios maršalka Kalaška bei jo davatka žmona, kad jų seklyčioj neapsigyveno Ligija. Trilypės krikščioniškos partijos vadovybė nusprendžia ir klebonas patvirtina, kad mokytoja Ligija turi būti atleista iš pareigų. Duodamas atitinkamas nurodymas mokyklų inspektoriui ir, be įspėjimo, Ligija netenka vietos. Sužinoję apie atleidimą, daktaras Janulis ir Gentvila tarė: "Klebonijos raktais užrakintos visos ministerijos ir milicininko ir sargo nepaskirsi be tų raktų".

Taip pasibaigia romano pirmoji dalis.

Autorius stengėsi atvaizduoti pirmuosius metus mūsų nepriklausomo gyvenimo, kai ant atgimusios Lietuvos jaunos neprityrusios demokratijos kūno pasirodė krikščioniškieji diktatūriniai pyktašaliai ir kai klebonijų savivaliavimas neturėjo ribų. Liūdas Dovydenas padarė kietą bandymą. Jis iškelė senąjį lietuvių tikėjimą ir mūsų tautos praeities didybę: Viena Lietuva išdrįso ginti savo laisvę prieš tikėjimu prisi dengusių svetimų užpuolikų ir pavergėjų kardu papuoštą kryžių. Autorius nepateisina katalikybės, susiplakusios su politika trilypės partijos ženkle, kai religinė organizacija virto trijų partijų centrine ir susipynė suktą partijų veikla su šūkiu — kas ne su mumis, tas prieš mus. Tokios autoriaus mintys ir knygos turinys neatitinka kieno tai užbrėžtai generalinei linijai. L. Dovydenas susilaukė puolimų iš tam tikrų sluoksnių. Štai "Draugo" dienraščio kultūros skyriaus vedėjas Dr. J. Daugailis ne visai kultūringai pasipiktino ir, užuot vertinęs romaną, pakartotinai "įvertino" L. Dovydeno veiklą pirmojo bolševikmečio metu.

Knyga atspausdinta Detroite. Korektūra galėjo būti geresnė. Pasitaiko paprastų klaidų. Kai kurie sakiniai nebaigti arba atspausdinta tik vieno sakinio dalis. Kalbos nepagražina vartojamos svetimybės: lekerkos, blanknotė, marmeladas, cibukas, atpuskas, gaspadorius, svietas, pumpa ir kit. Yra gi lietuviški žodžiai ar pakaitalai.

Išleista romano pirmoji dalis yra naudingas įnašas į mūsų

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

sų negausią tremties metų literatūrą: iš Lietuvos gyvenimo, tui sveikų netrafaretinių minčių, skatina pagalvoti ir kai kurias vertybes pervertinti. Skaitosi lengvai, ir būtų įdomu kiekvienam su knyga susipažinti.

Jurgis Čigas

Naujausieji leidiniai

NAUJIENOSE galima gauti šias knygas:

1. Prof. Vaclovui Biržiškai atminti, 24 puslapių knygutė, išleista mokslininko laidotuvių proga. Kaina \$1.00.

2. Prof. Vaclovo Biržiškos "Se-nųjų lietuviškų knygų istorija". Kietais viršeliais \$2.50, minkštais — \$2.00.

3. Teodoro J. Kučinsko "Lyties garbinimas", 144 psl., \$1.50.

4. Dan Kuraičio "Daug kraštų, daug žmonių", \$2.00.

Knygas gausite paštu, jei pasiųsite pinigų tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 S. Halsted St.,
Chicago 8, Illinois

Rinkimai bus balandžio 3 dieną

Miesto rinkimai bus balandžio 3 d. Apie tuos rinkimus daugelis jau kalba ir rūpinasi. Ciceriečiams rūpi nepraleisti J. F. Kimbarko vardo asesoriaus pareigoms.

—Dedu savo galvą už Kimbarką, jis turi būti išrinktas,— drąsiai sako Mykolas Jokūbauskas. Aišku, kad jis bus išrinktas ir nepadėjus galvos. Svarbu, kad balsavimo dieną būtų padėtas kryžiukas ties jo vardu.

Nepakanka mūsų. Prašykime, kad ir kiti balsuotų už Kimbarką. Jis atstovauja ne vien lietuvių, bet ir kitus vietos kolonijos gyventojus. Ypatingai turi organizuotis namų savininkai ir ginti savo reikalus. Švara ir pavyzdinga tvarka visi gerisi.

—Deveikis (Sk.)

LIETUVISKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Visų rūšių apdraudos. Automobilų finansavimas. Notariatas. Valstybės patvirtintos kainos.
JONAS KIRVAITIS, Walbrook 5-5671
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 S. Ashland Ave., Chicago 36, Ill.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136

M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

Artėja Velykos. Giminės LIETUVOJE laukia jūsų pagalbos. Jūs galite jiems pasiūsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

2314 WEST CHICAGO AVE. (prie Oakley)

Telefonas: BRUNSWICK 8-6780

Drabužius galima siūsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių muitų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Istaiga atdara 7 dienas savaitėje nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro.

ŠIOMIS DIENOMIS IŠEINA

IŠ SPAUDOS VAIVOS

JUOKTIS—SVEIKA

Knyga yra 110 psl., paveiksluota. Josios kaina yra \$2.00.

Knygoje yra keli šimtai juokų. Šimtas jų—juokai iki ašarų.

Juokas sveikatai yra tas pats, kaip alyva mašinai: juo sunkiau ta mašina dirba, tuo labiau jos reikia. Nuėję į svečius, savo pasakojimais Jūs galėsite stebinti visus — senus ir jaunus, vyrus ir moteris.

Užsisakykite dabar, kad mūsų atstovas, gavęs knygą, galėtų pasiūsti Jums pirmuosius egzempliorius.

Užsakymus siųskite tokiu adresu:

MR. NAPOLEONAS JONUŠKA
15 COTTON STREET
ROSLINDALE, MASS.

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMI 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMSI SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogu. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

STUDENTŲ

DIENOS

Redakcijos adresas: J. Šr alkštys, Rogers Center
Box 357, Indiana University, Bloomington, Ind.

REDAGUOJA REDAKCINĖ KOLEGIJA:
S. Novickis, J. Šmulskštys ir H. Žibas

Iš studijų dienų Chicagoje

Š.m. vasario 4-5 d. rytuose ir vakaruose buvo surengtos Studentų S-gos studijų dienos. Vakaruose jos vyko Chicagoje. Bendra šių studijų dienų užduotis buvo žvelgti į lietuviškąsias vertybes, ieškoti priemonių jų tolimesniam vystymui, ar, blogiausiu atveju, dėti daugiau pastangų jų išnykimo pavojui pašalinti. Paskaitų bei debatų metu buvo plačiai žvelgiama į lietuviškojo gyvenimo požymius — kultūrinius, politinius, socialinius. Norėčiau šiuo pasisakyti keletu įdomesnių suvažiavimo bruožų.

* * *

Neretai įvairiomis progomis universitetuose, lietuvių studentų tarpe, uoliai ginčijamasi vienu tikrai įdomiu ir svarbiu klausimu: ar lietuviai savo literatūroje yra atsiekę laimėjimų, kuriais būtų galima išeiti į pasaulinę viešumą. Nuolatos statome sau klausimą ar mūsų kaltė, kad nesugebėjome pasauliui pristatyti savo žymiųjų literatų, ar, iš kitos pusės, iš viso turime kuo nors didžiulius ir ką galėtume svetimiesiems parodyti. Viena iš pagrindinių kalbėtojų suvažiavime ponia A. Augustinavičienė nedviprasmiškai pasisakė už lietuviškųjų vertybių didybę ir tik pastebėjo stoką vertėjų, tikrai talentingų vertėjų, kurie sugebėtų lietuviškuosius kūrinius pasauliui pristatyti. Prelegentės ypatingas dėmesys krypo į lietuviškąją poeziją; ja tikrai turime pagrindo didžiulius. Ji savo kalboje palietė keletą svarbių klausimų, į kuriuos tačiau nebuvo giliau leistasi. Buvo pastebėta, kad lietuviai visada vertybes, jei priimdavo, tai jau pavėluotai. Yra įdomu ši būdinga bruoža kiek giliau pastudijuoti ir mėginti aiškinti jo priežastis. Kitu atveju p. Augustinavičienė daug svarbos teikė sentimentui, kaip veiksniiui patriotiškumo išlaikyme bei jo ugdyme. Problema darosi ypatingos svarbos ilgos tremties atveju. Vėl prieš akis klausimas: iš kur sentimentas dabartinėje moksleivijoje, nemačiusioje savo krašto? Sentimentas yra gan didelės svarbės šiuo momentu. Kas tačiau užims jo vietą ateityje? Daliną atsakymą sugestijonavo kitas studijų dienų prelegentas p. D. Velička. Savo vertybėmis, anot jo, turėtume didžiulius mokslinėje plotmėje, t. y. branginti tas savas vertybes, kurios moksliniai yra tikrai vertingos. Pavyzdžiui buvo duota lietuvių kalba, kurios vertė, kaip žinoma, yra labai didelė. Atmetęs aušrininkų išvystytą, tačiau šių dienų inteligentijai nebepriimtą savo vertybių pervertinimą,

p. Velička dėjo pagrindus intelligentiškam lietuviškumui.

* * *

Suglaustą paskaitą mūsų santykių su lietuviškąja aplinka klausimu davė kol. J. Šmulskštys. Prelegentas savo temą riboja santykiais su lietuviškąja politine aplinka. Šios paskaitos pagrindinė užduotis buvo išblaškyti studentijoje pastebimą visišką politinės veiklos nevertinimą ir jos svarbos nesupratimą. Buvo keliama sveika mintis, kad jei mūsų vidaus politinė veikla ir yra kartais apgailėtinų negerovių apsesta, tačiau jei kas nors galėtų negeroves pašalinti, tai tik ne tylus, nuošalus stebėjimas, o iš akademikui būtinu domėjimosi išplaukianti veikla.

Po paskaitos sekusių diskusijų metu buvo pastebimas vienas reiškinys, į kurį norėčiau atkreipti dėmesį. Visada darosi pikta, kai išsilavinęs žmogus gabiai stengiasi pasinaudoti tuo, kas lietuviui yra brangu. Panašiai buvo ir šių paskaitų metu. Savo pasisakymų metu kol. A. Laucius žaidė lietuvių jausmais, kviesdamas visus lietuvius "vienon lietuvių partijon". Lietuvių vienybė visiems mums yra vienodai brangi ir svarbi. Todėl negalima pateisinti žmogaus, kuris tuos kilnius lietuvių jausmus nuvertintų neatsakingų pasisakymų metu. Sekdamas savo vienos partijos mintimi, A. Laucius dar tvirtino, kad ir Santara suklupo (!) dėl to, kad ji nejungė visų studentų. (Tektu čia tik pastebėti, kad lietuviškoji studentija yra jau apjungta Liet. Stud. Sąjungoje ir antrai jungčiai nebėra prasmės). Nepriimtina A. Lauciaus mintis ir dėl to, kad iš dalies ja yra pagrįsta dabartinė komunistinė sistema, ja buvo pagrįsta ir fašistinė. Abi jos "apjungė" "visus". Vienybė bendruomenėse yra atsiekiama, kada pati bendruomenė sutaria pačiais pagrindiniais klausimais — reikais, kuriuose vyksta visas judėjimas. Niekada demokratiniai suprasta vienybė nereikalauja vienodumo ar kokio bendruomenės apsiungimo vienon grupėn. Man suprantama kodėl taip svarbus šių dienų lietuviui yra šūkis: vienybėje — galybėje; nesuprantama, tačiau, kodėl ir kuriems tikslams jis yra piktnadojamas.

* * *

Debatuose lietuviškų vertybių išlaikymo klausimu dalyvavo D. Šeputaitė, L. Širmulytė, T. Remeikis ir J. Šoliūnas. Moderatoriumi buvo V. Kamantas. Visi kalbėtojai pabrėžė lietuvių kalbos, lietuviškos šeimos, mokyklos ir organiza-

cijos svarbą. Vieni akcentavo vieną vertybę, kiti kitą. Iš pasisakymų buvo galima pastebėti, kad tik per veiklą, tik per įsijungimą darban bus įmanoma nutautėjimo pavojų pašalinti.

Studijų Dienų išklausių, persasi išvada, jog jau visgi būtų pats laikas jų temą kiek keisti. Užuo kalbėjus visą laiką kaip lietuviškas vertybes išsaugoti, ar negeriau būtų jas pristatyti. Labai sunki buvo debatų dalyvių užduotis. Iš anksto buvo galima spėti, kad vėl, kaip ir ne vieną sykį praityje, bus iškeliamas lietuviška šeima, kalba, organizacija, ir t. t. Jau būtų laikas pakalbėti apie pačias vertybes konkrečiau — parodyti kodėl jas turim gelbėti; parodyti kodėl jos brangios; ir įrodyti, kad jos tikrai vertingos. Žodžiu, turime veikti, o ne kalbėti jau gana ilgą laiką kaip turėtume veikti.

L. Sabaliūnas

Mintys iš New Yorko saskrydžio

Naujųjų Metų išvakarėse apie pusę šimto santariečių New Yorke svarstė dabartinę mūsų jaunimo būklę Lietuvoje bei mūsų uždavinius kovoje dėl laisvės. Apie jaunimą šiandieninėje Lietuvoje kalbėjo du prelegentai: p. V. Rastenis iš Laisvosios Europos komiteto ir kol. J. Šilbajoris, Columbia universitete ruošias rusų literatūros doktoratą.

V. Rastenis iškėlė daug įdomių faktų iš pasikalbėjimo su viena neseniai iš Lietuvos atvykusia rusų tautybės mokytoja. Jis pateikė iš sovietų šaltinių keletą būdingų statistinių davinių, kurie rodo, kad komunistiniams valdovams vis dėlto nepavyksta į pionierių organizaciją įtraukti visų mokyklinio amžiaus vaikų. Dar būdingiau, kad nevisi pionieriai, sulaukę reikiamo amžiaus, pereina į komjaunimo organizaciją. Vaikų auklėjimas komunistine linkme pradedamas jau darželiuose ir vaikų lopšeliuose, tačiau tėvai kiek galėdami vengia savo vaikus į juos leisti. Būdingas veik visuotinis vaikų krikštijimas: vaikus dažnai krikštija net iš Rusijos atvykę komunistų pareigūnai.

Iš antros pusės nepastebimos okupantų pastangos jaunimą nutautinti. Mokyklose dėstomi kalba yra lietuvių. Mokytojai taip pat lietuviai, nemažai užsilikusių dar iš nepriklausomybės laikų, nors paskutiniu metu vis daugėja jau komunistinės santvarkos paruoštų mokytojų skaičius.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

Kalbėtojas iškėlė keletą labai įdomių faktų iš studentų ryšių su kitur gyvenančiais lietuviais, kurių tačiau šiuo metu gal ir nevertėtų viešai reklamuoti.

Kol. Šilbajoris žvelgė daugiau į Lietuvą esančio jaunimo dvasinę būseną. Savo išvadas jis rėmė rusų literatūroje užtiktais pasisakymais. Jo nuomone, bolševikai stengiasi žmogų palenkti dvasiniai, duodami jam atsakymą į visus gyvenimo klausimus. Kai liberaliam vakarų pasauly žmogus paliekamas vienas prieš daugelį problemų, tai komunistinis materializmas jam duoda aiškų atsakymą mokslo vardu.

Būdingas komunistinei galvosena yra bandymas įtikinti, kad kito kelio nėra. Ankščiau ar vėliau mokslas (o tuo pačiu ir komunizmas) laimės prieš visus prietarus ir klaidingas pažiūras. Žmogus visą laiką išstatomas prieš dvi galimybes, arba prisijungti prie masės, kuri nesulaikomai žygiuoja pažangos ir pergalės keliu, arba būti sutryptam ir žūti, nes pažangos sulaukyti niekas negali. Štai kodėl komunistinė literatūra, net dailė ir muzika privalo visur pabrėžti ir užakcentuoti techniską pažangą, nors tai dažnai ir nesiderina su gyvenimo tikrove.

Partija, kuri neklystamai veda mases į geresnį gyvenimą, lieka vienintelis autoritetas visais klausimais. Ji apsprendžia net ir tai, kas moralu, ir kas ne. Todėl teroras, kuris priverčia kankinamuosius prašyti mirties už tai, kad jie tariamai bandė sutrukdyti darbo masės pažangą ir pergalę, yra komunistinės moralės pateisinamas ir net neslepiamas.

Pabaigoj paskaitininkas iškėlė gan įdomią ir svarbią mintį, kad mums reikėtų pasiruošti, idant atėjus išsilaisvinimui būtų galima rasti bendrą kalbą su Lietuvos jaunimu ir užpildyti jo galvojime komunizmo paliktas spragas.

* * *

Naujųjų Metų sutikime, kuri bendrai ruošė šviesa, Santara ir Sporto Klubas dalyvavo per 700 žmonių, daugumoj jaunimas. Sutikimas praėjo tikrai šaunioje nuotaikoje.

Gruodžio 30 d. vakare New Yorko santariečiai ir iš toliau atvykę svečiai turėjo linksmą susipažinimo vakarą. Šalia užkandžių, alučio, šokių ir dainų, visus labai smagiai nuteikė ir meninė dalis, kurią atliko D. Bilėnienės vadovaujamos santarietės kandidatės.

Saskrydžio metu buvo išstatyta kilnojamoji studentų dailės darbų paroda, kurią atidarė dail. V. K. Jonynas. Ta pačia proga įvyko pasitarimai su liaudininkų, tautininkų ir rezistentų vadovybėmis, kur Santaros pirm. L. Sabaliūnas iškėlė keletą bendradarbiavimo pasiūlymų.

Saskrydžiui pirmininkavo R. Babickas (Cleveland), A. Iljasevičius (Detroit) ir sekreto-

(Tęsinys 7 pusl.)

(Tęsia iš 6-to pusl.)

riavo G. Musteikytė (Rochester). Šis sąskrydis įrodė, kad J. Bilėno vadovaujama New Yorko Santara stipri ne tik nariais, bet ir darbais. Gi kolegoms, kurie negalėjo dalyvauti niujorkiečių Naujųjų Metų sutikime, reiškiamo užuojautą. z. v.

Iš studentų gyvenimo

N. Metų išvakarėse New Yorke įvyko rytinių pakraščių santariečių suvažiavimas — studijų dienos. Suvaž-me, kuris sutraukė gausų dalyvių būrį, aktualiaisiais laisvinimo klausimais kalbėjo L. Sabaliūnas, R. Šilbajoris ir V. Rastenis. Žodžiu suvaž. sveikino liaudininkai, tautininkai, Demokratinio Darbo Talka, Liet. Rezist. Santarvė, šviesos Sambūris, Korp! Vytis ir New Yorko studentų s-gos skyrius. Po suvažiavimo santariečiai drauge su šviesa ir New Yorko sporto klubo linksmiai sutiko N. Metus.

Į naujai įsisteigusio Rochesterio Liet. Stud. S-gos JAV sk. v-bą išrinkti: G. Musteikytė — pirm., V. Draugelis — sekr., R. Sherelis — išd.

Gruodžio 29 d. Clevelande įvyko steigiamasis Santaros sk. susirinkimas. Į sk. v-bą išrinkti: R. Babickas, N. Bartuškaitė ir G. Klimaitė.

Iš Vienybės stud. skyriaus neseniai pasitraukė V. Kavolis ir L. Sabaliūnas. Jų vieton į redakcinį kolektyvą įėjo R. Grudžinskaitė, G. Musteikytė ir R. Vaišnys. V. Kavolis prieš kurį laiką įėjo į Santarvės žurnalo redakciją.

Bostono santariečiai kovo 3-4 dienomis rengia žiemos stovyklą.

Į Stud. santariečių surengtą kilnoj. meno parodą, kuri šiuo metu yra Rochesteryje, neseniai su savo kūriniais įsijungė M. Žadeikytė.

Vasario 3 d. Chicago Santaros sk. visuot. susirinkime buvo išrinkta nauja sk. valdyba: V. Vidugiris, G. Laužikaitė ir J. Bagdonas. Šiuo metu skyriuje yra 20 registruotų narių.

Liet. Stud. Sąj. JAV c. v-ba paskyrė V. Vygantą savo įgaliotiniu Kultūros Fondo Taryboje. A. Laucius buvo paskirtas į JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventės Komitetą.

Paskutiniame Studentų Gairių n-ry rašoma, jog vien už salės išnuomavimą visuot. stud. suvažiavimui Clevelande c. valdyba išleido 100 dol. Įdomu, kodėl Clevelande už salę reikėjo mokėti net \$100, kai Chicagoje arba New Yorke salės būdavo lengvai gaunamos beveik už dyką.

M. Ingelevičiūtei pasitraukus iš Baltų Stud. Federacijos, jos vieton Stud. S-gos c. v-ba paskyrė R. Šilbajorį.

Yale un-to Human Relation Area Files, Inc. išleido santariečio B. Mačiūkos suredagotą knygą apie Nepriklausomą ir Sovietinę Lietuvą. Pats redaktorius rašo apie ekonomi-

nus Lietuvos gyvenimo aspektus.

Į naująją Chicago Korp! Vytis sk. v-bą išrinkti: J. Karklys, pirm., A. Bakaitis, V. Černius, A. Mickevičius ir R. Vėžys.

Stud. Ateitininkų S-gos Urbanos skyriaus susirinkime kun. dr. Ruibys kalbėjo apie antikrikščioniškuosius idėjinius sąjūdžius.

Kalėdų metu Kennebunko T. T. Pranciškonų vienuolyne studentams ateitininkams buvo surengti ideologinio pasirušimo kursai.

Liet. Stud. Santaros c. v-ba paskyrė A. Gurecką įgaliotiniu prie Liet. Tautinio Sąjūdžio, V. Steponavičių prie Liet. Valstiečių Liaudininkų S-gos ir P. Jasiukonį prie Lietuvių Rezistencinės Santarvės. Taip pat c. v-bos yra sudaryta speciali komisija tirti liaudininkų-tautininkų santykiams, siekiant tuos santykius trukdančių problemų išrišimo.

Religinio meno parodoj dalyvaus šie studentai: A. Pagalytė, D. Sakalauskaitė, V. O. Virkau, R. Žukaitė ir kt.

Vasario 11-12 d. Urbanoje įvyko vid. vakarų santariečių sąskrydis-studijų dienos. Atstovai buvo suvažiavę iš Chicago, Clevelando, Detroito ir Ann Arboro. Kruopščiai paruoštas ir įdomias paskaitas skaitė Saulius Šimoliūnas ir Rasa Gustaitytė. Po abiejų paskaitų buvo ilgai diskutuojama prelegentų iškeltais klausimais. Šeštad. vakare sąskrydis buvo pajavrintas linksmavakariu. Sekmadienį, prieš pat išsiskiriant, santariečiai turėjo organizacinį pasitarimą.

Neseniai pasirodė 2-ji metinė Santaros knyga, kurią redagavo V. Adamkavičius ir V. Kavolis. Knygoj yra diskutuojamos įvairios mums šiuo metu aktualios problemos: — V. Adamkavičius — "Jaunoji karta Tautos laisvės kovoje"; H. Žibas — "Lietuvos jaunimo sovietinimas"; S. Šimoliūnas — "Santariečio atsakymas į gyvenimo problemas"; V. Kavolis — "Laisvo žmogaus tiesa"; J. Šmulskštys — "Pragmatizmas ir jo politiniai receptai". Be to, leidinyje yra šešios partizaninės dainos, keliolika nuotraukų iš santariečių gyvenimo, bendra Santaros veiklos apžvalga, išpūdziai iš visuotinio suvažiavimo bei Santaros organizacinė struktūra. Knygos meninė dalį tvarkė Rita Žukaitė.

L. Janulevičiūtė, įsijungė į Santaros biuletenio redakcinį kolektyvą.

Detroito Santaros visuotiniame susirinkime buvo perrinkta senoji sk. v-ba: J. Gilvydis, S. Šimoliūnas ir K. Navasaitis.

Vasario 4-5 d., New Yorke įvyko rytinių pakraščių LSS JAV studijų dienos, kurių metu Dr. J. Puzinas, Dr. D. Krivickas ir Dr. J. Girnius skaitė paskaitas lietuviams tremtyje aktualiais klausimais. Studentai J. Bilėnas, V. Kleiza ir R. Šilbajoris diskutavo tema "Mū-

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

sų padėtis visuomenėje". Diskusijų moderatorium buvo A. Vedeckas. Studijų dienų prezidiumą sudarė J. Galminas, E. Kaminskas, R. Švipaitė ir N. Zobarskaitė; rezoliucijų komisiją — N. Stadalnikaitė, R. Vaišnys ir V. Vygantas.

FRANK SALEMONAVIČIUS
pigiai paruošia paprastus ir sudėtingus
INCOME TAX (MOKESČIŲ) BLANKUS
Atlieka knygvedybos patarnavimus.
504 W. 33rd St. (netoli Normal Ave.). Susitarimui tel.: VICTORY 2-3486. Kasdien nuo 6 val. vak. iki 10 val. vak. Šeštad. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakare.

Anglų Kalbos Pamokos

K. KALNĖNAS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
3-čias augštas, durys po kairei, arti
63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda tremtinys prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI
PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas,
lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų 20—21 tomo septyni jau išspausdinti, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstė iki galo.

LAIKAS ĮSIGYTI, nes nuo VIII tomo LE bus spausdinama TIK PRENUMERATORIAMS.

LENGVOS SĄLYGOS: įmokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomai siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtiniomis dalimis: Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siųstini šiuo adresu:

J. KAPOČIUS, LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA
265 C. Street, South Boston 27, Mass.

Paskubėkite — atsargos ribotos!

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas
prekybos įstaigą, organizuo-
damas ar padidindamas įmo-
nę ar kokį biznį, pasitark su

ADVOKATU

WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

TAVO ŠIRDIS SAKO:

Pavasari žavi tu mane gamtos atgimimu, vasarą—gėlių kvapumu, rudenį—vaisių skoningumu, o žiemą žavėk mane šviesos ir meilės lobiais, kuriuos duoda knygos.

\$13.00 VERTĖS KNYGŲ DABAR TIK UŽ \$5.00!!!

Tuoj kišk penkinukę į voką ir siusk, nes tokia proga pasitaiko rečiau, nei urano klodų atradimas.

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina \$2.00.

ČIKAGOS ŠEŠĖLIAI (novelės) sako: skaitai mane, nes aš parodau tau gyvenimą baisesnį, negu pats gyvenimas parodytų. 316 psl., kaina \$3.00. Iliustruota.

ŠIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinsi, kada mane skaitysi... 449 psl., kaina \$4.00. Iliustruota.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargus, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 psl., kietai viršeliai, kaina tik \$3.00!

VISOS 4 KNYGOS SYKIU tik už \$5.00! Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSU
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemai.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasi-
rinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dienų skeveldros

Velnias su balandžio sparnais

Kas toks?! Nagi, velnias. Tai vulgari ir populiarai (Rytų ir Vakarų kultūroje, tarp mokytųjų ir beraščių, tarp tikinčiųjų ir materialistų) asmenybė. Kiekviena tauta turi savo velnią, t.y. savaip jį aiškina ir paryskina. Tarptautinėje literatūroje velnias įprasta pavaizduoti su šikšnosparnio sparnais. Pasirodo, šie sparnai yra suklaidoti ir žmonėms tikėti įprasti netaip jau seniai, vos nuo 13 amž. Prieš tai mene ir literatūroje velnias buvo su įvairių simpatišku paukščiuku (balandžius įskaitytinai) sparnais. 13 a. susigrūmė 2 pažiūros į velnio sparnus, ir laimėjo dabartinė pažiūra (atėjusi Vakaruosna iš Kinijos).

Velnias velniu, bet žymiai už jį yra senesnis... dviveidis žmogus. Pas prof. Pr. Skardžių dviveidžio žmogaus nerandam (pavartykite "Liet. kalbos vadovą"), bet anapus geležinės uždangos (žr. Balčikonio "Dabartinės liet. kalbos žodyną", 166 psl.) yra, tai "apsimetėlis, veidmainys". Bet čia pakalbėkim apie 2 veidus ne iš blogos valios, o iš pačio principo — dviveidiškumo. Pasirodo, dviveidis žmogus užtinkamas jau sumerų kultūroje, ir eina su dviem veidais per amžius iki mūsų dienų. Tai teigia nedviveidiška meno istorija.

Ak, skaitau prof. J. Baltrušaičio naująją knygą — "Le Moyen — Age Fantastique" — ir negaliu atsigerėti... kuo? Ogi lenkais knygų recenzentais. Nebūsiu dviveidis, ir prisipažįstu, kad prancūziškai (išskyrus mokykloje išmokus senovės valdovų šūkius: Valstybė — tai aš; Po manęs nors tvanas ir Sučiaupk burną) nemoku. Bet gera recenzija — šitai spalvotoji TV. Ir "Kultura" mėnraščio recenzentas KAJ rašo, kad prof. Jurgis Baltrušaitis yra vienas iš kelių žmonių (visame žemės rutulyje!), kurie tikrai pažįsta meną, moka savo pažinimą perduoti kultūra besidomintiems ir kultūrą studijuojantiems. Anot recenzento, prof. J. Baltrušaitis netik menno istorikas, bet filosofas, psichologas ir podraug poetas.

Pernai išėjo 2 knygos. Be mūsų minėtosios, dar "Anamorphoses ou perspectives curieuses". Viena lenkų knygų leidykla, pasirodo, ketina savo skaitytojams parūpinti prof. Baltrušaičio knygas. O mes — jo kraujo ir idėjų giminė? Ak, mes kultūros žurnaluos (pvz. "Aidai") skaitom iki gaudymo apie politiką (ir prof. Ylos str. apie liberalizmą), ir — savo tremties politikoj veltui ieškom... kultūros. Mes periodikoj skaitom vertimus iš kinų, kalmykų, indėnų ir čilėnų, ispanų ir madagaskarų poetų kūrybos, ir neturim laiko išversti... lietuvių kūrybos. Tikra ividuramžiškasis "Dance Macabre" (šiuo vardu turim keletą trem-

ties eilėraščių, bet ir autoriai ir skaitytojai nežino, kad ta sąvoka ne iš Vakarų kultūros, nes pas mus atkilo iš Tibetos)

— arba: — lietuviškasis nirties šokis... J. Cicėnas

Dr. Juzė ir Dr. Kęstutis AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2300 WEST 51st STREET
VALANDOS:
Pirm., antr., 10-12. 2-4 ir 6-9 popiet.
Ketvirt., penkt., 2-4 ir 6-9 popiet.
Šeštadieniais 10-2 val. popiet.
Tel. Ofiso: PROspect 6-1795
Rezid.: GROvehill 6-5603

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: aksdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradienį nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511
Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30 - 8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2-4 po pietų ir 6-8 vakare, šeštadieniais 2-7 p.p., išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REPUBLIC 7-9199

GROvehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
VAL.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakara: pirmad., antradienį, ketvirtadienį 6-8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro. Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Telefonai: Ofiso GROvehill 6-5395
Rezidencijos: PROspect 6-4737

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
2423 WEST 63rd STREET
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

DR. CONSTANCE O'BREITIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus. Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Tel. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253
Rezidencijos: GROvehill 6-8876

DR. A. Z. ŠAULYS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktad. 6:30-8:30 val. vak. Šeštadienį 2-4 v. p. p.

DR. VYT. TAURAS

TUPČIAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St (antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro antradienį, treč. ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietų

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak. Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŪTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak. trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namu tel.: HILLtop 5-2557

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Pirma: Vakara: nuo 6 ir 9 val. Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų. Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bendažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 So. Michigan Avenue
Tel.: PU 5-6766—Rez. tel.: EN 4-4979
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien. Išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2. Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusius ir nervuotus akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagelbėju nepriegirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai darom su elektra, parodancia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiam i mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, išvalome ir persiunčiame varlotus drabužius į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą. Turime didelį patyrimą visame Amerikos žemyne. Garantuojame 100%.

Siuntinius išsiunčiame kasdien. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas savaitėje: 8:30—6:30 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126
(Skelb.)

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WABash 2-9354

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

Vienas milijonas Volkswagenų

Šiandien mažasis vokiškasis Volkswagenas dominuoja ne tik Vokietijos vieškeliuose, bet pasidarė populiariausias automobilis Suomijoje, Portugalijoje ir kituose Europos kraštuose. Jis yra taipgi labiausiai pageidaujama mašina Azijoje ir Afrikoje. JAV parduodami Volkswagenai sudaro pusę visų užsienietišų automobilių. Reikalas jau pasistūmėjo taip toli, kad pereinamais metais New Jersey valstybėje buvo nupirtas fabrikas, kuriame bus sumontuojamos iš Vokietijos atvežtos dalys.

Firma, gaminanti Volkswagenus, išdidžiai save laiko ketvirtu didžiuoju auto pramonės, šalia General Motors, Ford ir Chrysler. Tokio greito pokarinės vokiškosios pramonės iškilimo priežastys yra seniai visiems žinomos vokiečiams tipiškos dorybės, padariusios taipgi ir Vokietijos lenktyninius automobilius Mercedes ar foto aparatus Leica garsiaisiais pasaulyje: kietas darbas, atsidavimas produkto kokybei ir dideli organizaciniai sugebėjimai.

Fantastiškas spektaklis

Vieną pereinamųjų metų dieną šimtą tūkstantinę žmonių minia Wolfsburgo stadione, Vokietijoje, stebėjo nuostabų spektaklį. Šoko paryžietiškas Moulin Rouge baletas, dainavo Afrikos negrų choras, škotai šokėjai savo keistiems instrumentams grojant šoko tautinius šokius, paradavo Jo Didenybės Švedijos karaliaus Gustavo VI asmeninė gvardija...

Dvylikos dūdų orkestrų junginys iškilmingai grojo Johanno Strausso maršą. Volkswageno dirbtuvių generalinis direktorius Heinz Nordhoff raudono kilimo padengtais laiptais pakilo prožektorių švieson, mostelėjo ranka ir sušuko: "Dabar pirmyn su antruoju milijonu!"

Taip. Tą dieną iš dirbtuvių išriedėjo milijonasis paausutas Volkswagenas, sumušdamas visus Europos automobilių pramonės rekordus, toli pralenkdamas savo europietiškus varžovus: Prancūzijos — Renault, Anglijos — Morris ir Italijos — Fiat.

Kas gi padaro mažąjį Volkswageną tokiu populiariu ne tik Europos, bet ir pasaulinėje rinkoje? Pirmiausia: visos šios firmos išleidžiamos mašinos turi tos pačios rūšies mažą motorą, sunaudojantį, palyginti, gana mažą gazolino kiekį (vieną galioną 35-40 mylių). Antra: Volkswageno išorinė išvaizda iš metų į metus beveik nekeičiama. Tokiu būdu parduodant ir vartotas automobilis turi gana aukštą vertę.

Truputis istorijos

Volkswageno istorija yra tipiška bet kurios srities Vokietijos pramonės iškilimui. Reikėjo genialaus išradėjo; reikėjo, kad kas nors išradimą finansuotų (šiuo atveju nacių režimas), reikėjo pigios darbo

jėgos (ją sudarė katastrofos iš savo namų išmesti, suvargę, antrojo karo pabėgėliai), reikėjo ir gerai, moderniškais pagrindais suorganizuotos administracijos.

Ferdinando Porsches, vieno iš gabiausių išradėjų automobilių tobulinime, naujo pigaus ir tikslaus motoro planais sudomėjo Hitleris, ir jo išvystymui paskyrė milijonus markių, ko nė viena privatinė to meto firma nebūtų išdrįsusi padaryti. Po ilgų tyrimų Porsche pasisekė padaryti gana blaurios išvaizdos automobilį, kuris tačiau atlaikė visus fanatiškiausių nacių ekspertų prirašytus mėginimus. Motoras buvo primitiviausias kariuomenei, nes neužvirdavo karščiausiais temperatūrai esant dykumoje ir neužšaldavo ašigalio temperatūroje. Nors ir mažas motoras, bet jis turėjo 30 arklio jėgų ir lengvai galėjo išvystyti 70 mylių greitį; galėjo normaliai padaryti 60,000 mylių kelio be jokio remonto. Vienam susidėvėjus, naujas motoras galėjo būti įmontuotas per pusę valandos bet kokiam garaže tik už \$80.

Išradimas Hitlerio buvo su tiktais entuziastiškai. Tuoju buvo pradėta statyti nauji fabrikai, ir aplink juos iš nieko kurtis miestas. Porsche lankėsi Detroite ir, grįžęs atgal, pradėjo gamybą. Tačiau iki karo tebuvo suspėta pagaminti tik keli tūkstančiai automobilių didesniems partijos tūzams. Karui prasidėjus, fabrikai buvo pajungti karo pramonei ir kiek vėliau aliantų bombų beveik visai sunaikinti.

Po karo Porsche buvo prancūzų areštuotas ir ilgus metus kalinamas. Direktorius Nordhoff (buvęs aukštas valdininkas General Motors fabrikuose) aliantų buvo įtrauktas į juodąjį sąrašą už Opel sunkvežimių gaminimą vokiečių armijai. Jam buvo uždrausta užimti bet koks aukštesnis postas.

Britų okupacinėms pajėgoms buvo pavesta dar likusius fabrikus išmontuoti ir išsivežti reparačių sąskaiton. Britams nepatiko mašinos, kokias Wolfsburgo fabrikas galėjo pagaminti: per silpnos, per blaurios ir per daug triukšmingos. Kada britai atsistojo prieš problemą: visą laiką patiems mokėti okupacines išlaidas, ar leisti atsiųsti Vokietijos pramonei, jie pasirinko antrąją išeitį ir leido Heinz Nordhoff'ui vėl perimti Volkswageno fabrikus Wolfsburge.

Tarp Detroito ir senosios Prūsijos

56 metų profesorius Nordhoff'as, visą savo gyvenimą studijavęs amerikietiškus produkcijos metodus, pasirodė esąs ne tik sveikų pažiūrų inžinierius, gudrus pardavėjas, bet ir pirmos rūšies pramonės ve-

dėjas. Jis pasirinko vidurio kelią tarp Detroito ir senosios Prūsijos. "Mes europiečiai esame giliau įleidę šaknis ir turime kitokią vertybių supratimą. Mokyti iš amerikiečių dar nereikia juos vergiškai kopijuoti", sakė jis.

Fabrike, kur 1946 metais 744 darbininkai gamindavo 1,000 automobilių, 1955 metais to paties skaičiaus pagaminimui užteko 100 darbininkų. Visas pelnas buvo sudedamas atgal į produkciją, nutiestos kilometrines dalių sumontavimo linijos, nupirtos naujausios mašinos. Produkcija pasiekė 200,000 per metus. Šiandien beveik kas antras Vokietijoje nuperkamas automobilis yra Volkswagenas, kuris tenai tekainuoja \$902.

Vis didėjanti paklausa ekonomiško, ilgai nesusidėvinčio, neišnešančio iš mados ir pigaus automobilio, užtikrina ir toliau Volkswagenui gana šviesią ateitį.

"Mes mylime darbą"

H. Nordhoff daugeliui vokiečių pramonininkų atrodo sunkiai sugyvenamas žmogus (ein unbequemer Mann), nes jo idėjos yra savotiškas kompromisas tarp "vokiškų" ir "amerikietiškių". Jis tiki į ribotą pelno dalinimąsi su darbininkais, ir neseniai dirbantiems savo fabrikuose paskyrė 4% dividendą. Jis puola vokiečių pramoninkus už siauraprotiškumą, iššaukiantį antikapitalistines reakcijas. Jis yra nusistatęs prieš labai jau ideologinio atspalvio vokiškąjį darbininkų judėjimą ir pritaria "nepolitiniams" amerikietiškomis darbo unijoms.

Kai kurie jo pareiškimai apie dabartinę vokiečių tvarką buvo gana skandalingi. Valstybinių mokesčių sistema, anot jo, yra "senamadiškiausia ir paralyžuojanti". Vokiečiai varuotojai yra "laukiniškiausi, nedisciplinuočiausi ir pavojingiausi pasaulyje". Kai kurie vokiečių dabartiniai biurokratai yra "snobiškiausi ir pomastiškiausi".

"Jeigu aš, didžiausio automobilių fabriko Europoje valdytojas, galiu važinėti vienu iš tų 'vabalų', kodėl gi valdžios biurokratai mokesčių mokėtojų pinigais turi pirkti liuksusinius limuzinus vien tik savo oficialaus 'aš' iškėlimui?"

Nordhoff yra nusistatęs ir prieš 40 valandų darbo savaitę. "Ką mes darytume turėdami vieną laisvą dieną daugiau? Mes vokiečiai mylime darbą ir turime susitaikyti su faktu, kad esame laimingi dirbdami. Būtinume beviltiškai pasime-

tę, turėdami per daug laisvalaikio".

Nors Nordhoff dar turi patikėtinių tarybą, bet praktiškai jis pats vienas tvarko įmonę, kasmet padėdamas dalį pelno į banką neegzistuojantiems šerinkams. Taigi įmonė nėra nei kapitalistiška, nei socialistiška, nei valstybinė, nei privatiška.

"Klasinė kova seniai pasibaigė"

Nors Vokietijos finansų ministeris Schaeffer aiškiai pasisako už Volkswageno dirbtuvių nacionalizaciją, ekonomijos ministeris Ludwig Erhard už jų perleidimą į privačias rankas, o darbininkų unijos už socializavimą, bet direktorius Nordhoff nepritaria nė vienai nuomonei, ir dabartinė padėtis, atrodo, dar gali pasilikti ilgą laiką.

Savo darbininkams Nordhoff stato bažnyčias ir plaukymo baseinus, kviečia simfoninius orkestrus ir moka aukščiausius krašte atlyginimus. 30,000 darbininkų yra tiesiog stebėtinai solidarūs. Tik 40% tepriklauso unijai. Nė viena produkcijos valanda nebuvo prarasta dėl streikų ar kitokių nesusipratimų. "Kadaise klasės kovojo ir barikadose, bet šiaudien ši kova pasibaigė ir jau niekada nebegrįš", sako Nordhoff.

Wolfsburgas yra naujausias Vokietijos miestas tiesiomis plačiomis gatvėmis ir aikštėmis. Jame nėra vietos gyventojų: visi atvykę iš kur nors kitur. 80% yra pabėgėliai iš už Geležinės Uždangos, neturėję kitos išeities, kaip tik pasidaryti emigrantais savo pačių krašte. Daugumos jų svajonės išsipildė: dabar turi gerai apmokamą darbą, butą, automobilį (arba galimybę greitai laiku jį įsigyti) ir kino teatrą už poros blokų.

Amerikoj Volkswagenas pas privatų pardavėją kainuoja apie \$1,400-1,500 (Vokietijoje gi — \$902). Kol kas JAV pramonininkai yra įsitikinę, kad didesnė mažų automobilių paklausa šiame krašte greitai laiku nenumatoma ir iš Volkswageno didelės konkurencijos nesitiki. Bet jeigu tokia paklausa padidėtų, pramonė yra visada pasiruošusi greitai persiorientuoti mažesnių automobilių gamybos atžvilgiu. — at.

A. TVERAS
Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

JŪSŲ GERIAUSIAS PIRKINYS YRA

1956 METŲ FORDAS

Mes čia, Crosstown Motors, Inc., turime visokių įvairių spalvų automobilių su 2 ir 4 durimis. Mes džiaugsimės, galėdami Jums patarnauti. Jūs, Lietuviai, galite lietuviškai susikalbėti su Vladu BRAZAUSKU, Crosstown Motors, Inc., 3945 Archer Ave., Chicago. Jei norite, galite pasiteirauti telefonu Virginia 7-5050 apie geriausią naujo 1956 m. FORDO PIRKIMĄ.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Bedaiktiškumas mene

(Tęsinys)

Individualybė ir realybė

Šių dienų abstraktinis menas, išsikovojęs sau pripažinimą, darosi per daug formalus, sustingęs, pagrįstas mechanisku konstruktyvizmu. Dvasinių ir kūrybinių idėjų labai mažai, dar mažiau estetinio grožio. Ši faktą patvirtina reprezentacinės parodos muziejuose. Vis labiau bandoma neigti realistinį (optinį) meną. Iš kitos pusės abstraktinis menas tolsta nuo žmonių ir nuo gamtos. Individualistas menininkas yra daugiau linkęs į filosofiją, negu į *pirminę* realybę, kurią supranta visi žmonės, nes ja remiasi dinamiška socialinio gyvenimo struktūra. Intelektualinė realybė yra priešingas kelias. Tuo atveju materialinė realybė pakeičiama iliuzija arba fantazija. Juo toliau nuo realybės, juo toliau nuo socialinio gyvenimo. Norint atsikratyti reprezentacinės (materialinės) realybės, tenka susidurti su nepaisikimais. Kas yra atsiektas, yra viena meno forma pakeista kita. Ieškant bedaiktiškumo mene, veda prie nieko.

Šia proga tenka pastebėti, kad abstrakčių elementai labai susipainioję ir neaiškūs. Išgarsėjęs architektas Frank Lloyd Wright pravedė organiškos abstrakcijos archit. stilių, labai skirtingą nuo kitų žinomų architektūros formų. Statyba turi nepaprastai ilgus trikampius sparnus, didelių sienų išsikišimus ir pan. Dugeliu atvejų geometrinė abstrakcija lengvai pritaikoma tokiame architektūrai, kur reikalingas imponantiškas puošnumas.

Čiurlionis — simbolikas

Čiurlionio kūrybinį genijų nelengva apibūdinti. Visi žinome, kad jo kūrybinės jėgos anksčiau pabudo, negu jis spėjo išmokyti piešti. Čiurlioniui abstraktinis elementas buvo reikalingas simboliškiems ir mistiškiems meno kūriniais, be kurių nebūtų galėjęs tinkamai parodyti savo genialaus išsiskojimo tokia didele plotme. Jis savo intuicija taip arti priėjo prie abstrakčių formų, kad stebina meno istorikus. Čiurlionio beveik metafiziškas aukštųjų meno formų ritmo supratimas ir vykęs jomis pasinaudojimas tuo laiku, kai abstraktinis menas plačiam pasauliui dar buvo nežinomas, kelia didelio susidomėjimo.

M. Čiurlionio Zodiako ženkluose yra net surrealistinio elemento. Sonatose — pulsuoja virpanti erdvė su organine abstrakčių schematizacija. Čiurlionis prie "bedaiktiškumo"

mene, teisingiau — prie nematerialinės realybės arčiausia bus priėjęs simboline bei estetine prasme. Mirė dar jaunas. — Š.

CAA SUVAŽIAVIMAS

Daugiau kaip 400 meno istorikų, kritikų, muziejų viršininkų ir kitų kultūrininkų vasario mėn. pradžioje suvažiavo į Pittsburgh, Pa. konferencijon.

College Art Association organizacija turi 2,500 narių, jų skaičiuje 300 narių yra Europos valstybėse, įskaitant ir Sov. Sąjungą.

Atstovai svarstė švietimo ir meno klausimus. Ypatingo dėmesio kreipta į modernųjį meną. Jaunas Princetono universiteto profesorius William Seitz, moderniojo meno specialistas, skaitė paskaitą apie meno raidą. Jis nurodė, kuria kryptimi šiandien linksta menas ir pabrėžė, kad impresionizmas iš naujo pradeda domėtis. Atsiradus kubizmui, net tokiam stambiam impresionistui, kaip Claude Monet, buvo daroma priekaištų tariamai dėl paviršutiniškų optinių efektų gaudymo. Dabar Monet vadinamas "abstraktiniu impresionistu", nesikeičiamo ritmo gamtoje ieškotoju. Museum of Modern Art įsigijo didelio formato Monet kūrinį iš "Lelijų" ciklo.

Daugiau ginčų buvo dėl meno kritikos ir dėl skirtingų nuomonių tarp pačių kritikų.

— Toulouse-Lautrec paroda Chicago Meno Institute pasibaigė pereitą trečiadienį. Ši paroda turėjo didelio pasisekimo.

ARCHEOLOGO PASKAITA

Chicago Meno Instituto Fullerton salėje kovo 9 d. 8:00 v. vak. skaitys Yale universiteto archeologas Dr. Richard P. Schaedel. Jis neseniai surado šiauriniame Peru pakrašty Močia sienų tapybą. Ten buvo Panamarca, Napena slėny senovės indėnų kultūros centras. Paskaita bus iliustruojama paveikslais. Įėjimas į paskaitų salę nemokamas.

GALLERY OF ART INTERPRETATION

Meno Institute Gallery of Art Interpretation rodomas Rico Lebrun kolažas ir abstraktiniai dalykai. 7 didelės drobės, kai kurios 8x10 pėdų. Lebrun gimė Neapoly, Italijoje 1900 m. Jis išgarsėjo kaip abstraktininkas dėl nepaprasto spontaniškumo ir "laisvos technikos".

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

PONIOS G. M. PORTRETAS — J. Pautienius

ŠIANDIEN ATIDAROMA DAIL. J. PAUTIENIAUS PARODA

Šiandien vakare Lietuvių Auditorijos apatinėje salėje atidaroma dail. Juozo Pautieniaus dailės paroda. Išstatyti patys vėlesnieji ir ankstyvesnieji jo kūriniai: portretai, peizažai, naturmortai.

Parodos atidarymas bus 6 v. vakaro.

STUDENTŲ DARBŲ PARODA

Chicago Meno Instituto studentų Delta Phi Delta draugijos negausi metinė dailės darbų parodėlė Blackstone salėje. Be kitų, parodoje dalyvauja Rita Žukaitė su dviem tempera darbais ir Uldis Krumins turi pavykusį litografijos darbą ir vieną aliejinį paveikslą.

FOTO NUOTRAUKŲ PARODA

Chicago Meno Institute Gallery of Photography (1-ame aukšte) nuo sausio 15 d. iki kovo 1 d. išstatyta 43 foto nuotraukos. William Garnett nuotraukas padarė iš lektuvo Mirties Slėny (Death Valley), Kalifornijoje. Šios nuotraukos gana įdomios ir meniškios, kai kurios turi net abstrakčių elementų. Parodą suorganizavo Instituto fotografijos kuratorius Peter Pollack.

CHICAGOS ŠVARIASIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Garsinkitės "N-nose"

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND
Savings and Loan Association

PER 40 METŲ
VISŲ LIETUVIŠKŲ
KOLONIJŲ
SAUGIAUSIA IR
PELNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jie parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išituks, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET RAMPARYS 1043
Telefonas CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Dail. M. Šileikis aktualiais meno klausimais

S. Tamulaitis

Tikrai džiugu, kad tapytojas ir meno kritikas Mikas Šileikis sutiko su manimi pasidalinti žiniomis, liečiančiomis aktualius meno klausimus.

M. Šileikis 1923 m. baigė garšųj Chicagos Meno Institutą, o po dviejų metų to Instituto su-ruoštoje meno parodoje jau dalyvavo su savo nuostabiu spalviniu darbu "Šeimininkė" ir gavo meno premiją. Tačiau tapytojas neužmigo ant laimėtų pirmųjų laurų, bet dar labiau pasinėrė į meno studijas, ir jo darbai netrukus vėl vainikuojami naujais laimėjimais. Turime galvoje 1933 ir 1936 m. amerikiečių parodas, kuriose dailininkas atkreipė į save įžymiųjų kritikų dėmesį ir už savo tapybos kūrinius susilaukė naujų premijų. Nenuostabu, kad net ir šiuo pastaruoju laiku šis lietuvis dailininkas amerikiečių meno pasauliui yra daugiau artimas bei labiau pažįstamas nei saviškiams — lietuviams. Ne viena valdinė mokslo įstaiga ar universitetas per eilę metų yra pasipuošę šio kuklaus, bet itin talentingo ir kūrybingo menininko darbais.

Nuo pat savo studijų pradžios M. Šileikis pradėjo domėtis ir meno istorija, nuosekliai gilindamasis ir sekdamas šio amžiaus meno raidą. Be studijuodamas jis įsigijo nemažą žinių lobyną. Nereik stebėtis, kad jo "Naujienuose" redagojamas "Meno Žinios" pasižymi objektyvia informacija, gilumu, nuosaikumu, korektiškumu ir perteikiamų minčių visuotinumu.

Aš patiekiau gerbiama dailininkui kelis klausimus, liečiančius dailę ir dailininkus.

Mano pirmasis klausimas buvo toks:

— Jūs dalyvaujate visoje eilėje amerikiečių meno parodų, lankote įžymiųjų meno kritikų paskaitas, esate gerai informuotas apie šio krašto plastinį meną, tad skaitytojams bus labai įdomu išgirsti Jūsų nuomonę, kokią specifinę raidą įgauna dabartinis JAV menas?

Šių dienų JAV plastiniame mene reiškiasi įvairios abstrakčių formos. Tiek tapyboje, tiek skulptūroje, jos dabar užima pirmąją vietą. Prancūziška įtaka, berods, nyksta. Ši faktą vaizdžiai parodo nūdienės reprezentacinės meno parodos, rengiamos muziejuose ir kai kuriose privatinėse galerijose. Šių parodų ruošėjai stengiasi paprastai sudaryti jury komisiją tik iš jiems patikimų moderniojo meno atstovų, kurie galėtų nusverti sprendimą jų pageidaujama kryptimi. Nežiūrint tokios padėties, didelėse parodose pasitaiko matyti ir kitų meno krypčių darbų: kubistinio ekspresionistinio, surrealizmo, primityvizmo ir realizmo. Bet plačiai visuo-

menei, kaip regis, geriau patinka realistinis menas, kuris "kalba be žodžių". Ką manote apie tai?

Atsakymas:

— Kokia kryptimi dabartinė meno raida gali pasukti, sunku būtų ką aiškiau pasakyti. Meno raidoje visuomet esti konfliktų ir srovinių nesutarimų. Kurios įtakos nugalės ir kurios paverss ne tik meno žinovus, bet ir plačiąją visuomenę, pamatysime netolimoje ateityje. Tiek trumpai į šį klausimą galiu atsakyti.

Klausimas antras:

— Iš spaudos mums yra žinoma, kad visoje eilėje amerikiečių parodų dalyvauja ir mūsų menininkai. Kaip vertinate lietuvių dailininkų dalyvavimą šiose amerikiečių meno parodose?

Atsakymas:

— Lietuvių dailininkų dalyvavimą svetimtaučių parodose reikia laikyti geru reiškiniu. Jeigu tik atsiranda lietuviui dailininkui galimybių, reikia tomis progomis pasinaudoti, kad platesnė svetimtaučių visuomenė galėtų arčiau susipažinti su lietuvių kūryba ir kad kartu (netiesioginiai) būtų priminimas, kad Lietuva tebekovoja dėl savo nepriklausomybės. Be to, jei lietuviai dailininkai po kelis kartus rengs parodas vien tik lietuvių salėse, tai tokios parodos greit atsibos, juo labiau, jei jos bus pakartojamos.

Klausimas trečias:

— Rodos, kad Illinois Dailininkų Sąjungai, kuriai pavyko sutelkti daugiau kaip 1000 menininkų, priklauso ne tik Jūs, bet ir dar keli lietuviai tapytojai. Ką galėtumėte būdingesnio pasakyti apie šios sąjungos ruošiamas parodas ir jos dailininkus?

Atsakymas:

— Illinois Dailininkų Sąjungai be manęs priklauso dar keli lietuviai dailininkai, rodos, penki. Ši organizacija, kiek atsimenu, gyvuoja daugiau, kaip 30 metų. Savo laiku jai priklausė daug pirmieji JAV dailininkų. Josios šūkis: "Kiekvienuose namuose ir kiekvienoje Illinois mokykloje turi būti menininko kūrinys." Kiekvienas sąjungos narys moka penkis dolerius metams. Jeigu jo darbas jury komisijos priimamas, jis turi teisę dalyvauti per metus keturiose parodose. Kai kas šioje sąjungoje taisytina, bet čia yra ir kliūčių. Sunku rasti geras patalpas parodom. Dabartinė parodom naudojamos patalpos (Conrad Hilton ir Drake viešbučiuose) neteikia tokio apšvietimo, koks yra reikalingas. Dėl to nukenčia ir pati paroda. Premijos yra kuklios, nes organizacija

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

neturi tokių mecenatų, kurie galėtų skirti didesnes sumas.

Illinojaus Dailininkų sąjungą įsteigė ponis Edwin Johnson, kuri dėl senatvės jau pasitraukė iš vadovybės. Prieš 15 metų josios vietą užėmė pasižventusi meno puoselėtoja Nelly Deachman-Kerr. Ji turi padėjėjų ir patarėjų tarybą. Jeigu ne minėtų moterų pastangos ir vadovybė, tai ši organizacija gal būtų seniai pakrikusi. Šios moterų mokėjo išlyginti visus nesusipratimus. Organizacija bent šiuo metu netoleruoja abstrakcinio meno.

Klausimas ketvirtas:

— Šią savaitę turėsime progos pamatyti Illinois Dailininkų Sąjungos nario tapytojo Juozo Pautieniaus apžvalginę meno parodą. Kiek žinau, Jums buvo progos pamatyti šio dailininko ne tik tai ankstyvesnius darbus, bet ir pačius naujausius. Įdomu išgirsti, kokia linkme vystosi šio dailininko kūryba?

Atsakymas:

— Dailininkas Juozas Pautienius daro pažangą. Ir labai gražu, kad daro. O kuria linkme jo kūryba gali pasukti ir kiek pirmyn dar gali pažengti, nesimu dabar spręsti. Kiekvienas nuoširdus dailininkas stengiasi sukurti "geriausią savo kūrinių", ir tai visai natūralu. Vėlesnieji tapytojo J. Pautieniaus peizažai yra turtingesni spalviniu išbaigimu, pasinėšę į impresionizmą. Kiti tačiau turi tvirtesnę tapysenos savybę, kaip pvz. autoportretas, pavaizduojas save po to, kai veidas buvo sužalotas auto nelaimėje. Čia tapytojui rūpėjo įvykis, o ne asmuo. Jis tatau gana vykusiai pavaizdavo, apvilkdamas save virpančia spalvine gama ir tvirta tapyba. Tas pats

ir kituose jo vėlyvesniuose darbuose: šiltųjų ir vėsiųjų spalvų niuansuose pulsuoja subtilūs atspalviai.

Aliejiniais pieštukais sukurti jo darbai yra pilkesni, bet vis tiek ir jie turi gilų koloritą, kaip ir ankstyvesnieji. Kalbant apie ankstyvesniąją Pautieniaus tapybą, atliktą špachteliu, galima būtų pasakyti, kad kai kuriais atvejais ji buvo seklesnė, nors efektais turtin-ga.

Dailininkas J. Pautienius imasi spręsti gana sunkią tapybos problemą, į kurią jis yra įsigilinęs ir, jei tik dirbs ir ieškos, atsieks dar didesnių laimėjimų.

Klausimas penktas:

— Spaudoje ir menininkų tarpe dėl dailininko J. Pautieniaus pasirinkto kelio buvo kilę tam tikrų ginčų. Kaip Jums atrodo, kokiai krypčiai ir kokiam mūsų ar kito krašto tapytojui J. Pautieniaus tapyba yra artimiausia?

Atsakymas:

— Į klausimą kokiai krypčiai ar kuriam tapytojui dail. J. Pautieniaus kūryba yra artimiausia vaizdžiai atsako prof. Ignas Šlapelis knygoje "Juozas Pautienius", kurioje jis apibūdina minėto dailininko išeitų meno kelius. Iš savo pusės galėčiau pasakyti, kad J. Pautieniaus tapyboje galima būtų "įžiūrėti" kiek prancūzų tapytojo Cezanne ir norvegų Sandzen Bergerio įtakos. Bet reikia būti objektyviam. Tai pagaliau nėra pilna to žodžio prasme įtaka, bet tikrai sutapimas. Anie dailininkai turėjo savąjį stilių ir savas idėjas, o J. Pautienius turi savo kelią. Jam pirmoje eilėje rūpi estetinė spalvų harmonija ir kūrinio konstrukcija.

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, - TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAfayette 3-8248
(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmadi., Antradi., Penktadi. ir Šeštadieni. 9:00 rytė iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 rytė iki 12 val. diena. Ketvirt. 9:30 rytė iki 8:00 val. vak.

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo - Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekviena santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00
o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

224 SOUTH WESTERN AVE.

CHICAGO 36, ILLINOIS

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET

CHICAGO 32, ILLINOIS

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET

CHICAGO 8, ILLINOIS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET

CHICAGO 8, ILLINOIS

(Feljetonas)

— Nesigailēkite nei žmonų,
nei dukterų! Padarykite jas
negražias, lyg medžius be la-
pu! Būkite gudrūs kaip raga-

**SVARBŪS
ARCHEOLOGINIAI
ATKASINĖJIMAI**

12 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 18, 1956

ir tolesniems archeologiniais tyrinėjimams. Ekspediciją finansuoja Tautinis Mokslo Fondas. Vieta — Casma slėnis Peru pajūryje, apie 200 mylių nuo sostinės miesto Lima.

SIVUJAS JUOZAS STEFONAITIS,
turējis ilgāmetē praktiskā Lietuvojē ir glijnēs studijās 4 metus pas Chica-
gos ģeriznislā sinuēļā Duro, pirmā uzsakyman vyrū ir moterū rūbams.
Didēlis pastirinkīmas veltīnū ir importuotū medziagū, didziāusias velti-
nū bei Londono ir Parvīzīans madū pastirinkīmas, priēnamos kaīnos.
Uzsakymā attiekamī ģretlī ir krūpōstāl. Jēi noritē dēvēti modernius
rūbus ir atrodty puōšnāl, kreipkītēs adresu:
5249 SO. ALBANY AVE. WAIBROOK 5-7428. NENUSIVILSITE!

GYVENIMIŠKAI TIKRU!

RCA Victor 21 colio
regulatorius. UHF-
VHF balso derintojas.
Mahogany ar šviesaus
tropikinio kietmedžio
išdirbinys. Deluxe mo-
del 21CT662, **\$695.00**
ir aukščiau.

**RCA PRADĖJO IR IŠVYSTĖ
DERINAMĄ SPALVŲ TELEVIZIJĄ.**

FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD
Krautuvė atidaryta sek

Tel.: SEeley 3-4711
iki 4:30.

pataria:

1. Nepraleiskit visų uždirbtų pinigų.
Taupykit nors dalį
2. Pinigams padėti nereikia važinėti.
Juos galite pasiųsti paštu.
Mes apmokėsime pašto išlaidas.
3. Planingas taupymas visados
moka gerus dividendus.

2202 W. CERMAK ROAD

Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Chartered and Supervised by the U. S. Government

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9-tos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 1 valandos po pietų. Trečiadieniais visai neatidaroja.

MOVING JUSTAS PERKRAAL MOVING

IS TOLI IR ARTI

*Nauji dideli trokai - Naujaisi kraustymo irankiai
 Ilgu metu patyrimas - Pigus ir saziningas patarnavimas*

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69 St. Chicago 36, Ill. Tel. Wblbrook 5-9209

Nemokamas klausos patikrinimas ir gydymas

JUMS naujojo girdėjimo aparato Acousticon tinkamumą. Acousticon už žemiausią pasauly kainą įga- **\$49.50**
 lins Jus girdėti geriau, negu bet kurios kitos gamybos aparatas, nežiūrint kokia nebūtų jo kaina.

Tas puikus, pilno pajēguma, triju perjūngimū girdējimo aparats, sukonstruots remiantis mokslu, pagerins Jūsū klausą už negirdėto žemumo kainą!

Nerizikuokite galvos skausmais, baimės pajutimu, nervinių nuovargių, pasireiškiančių stiprintą garsus mokslininkų nepatikrintais aparatais. Taip pat Jūsų klausna yra per daug brangus dalykas, kad galima būtų elgtis su ja lengvapėdiškai, perkant krautuvėje neišbandytus girdėjimo aparatus. Moksliškai patikrinsiu Jūsų klausą tikslu nustatyti, kokie pagerinimo Jums reikia.

Perskaityt šią žinią, nedelskite, ateikite pas mane, atsiminkite, kad tai specialus pasiūlymas.

Kai pamatysite, koks mažas tas aparatas ir kai išgirsite jo švarų garsą, tai neužmiršite tol, kol nusipirksite šį Acousticon girdėjimo aparatą. Už grynus pinigus arba išsimokėjimui.

DR. KAZIMIERAS MICHEI

OPTOMETRISTAS - ORTHOPTISTAS IR AUDIOLOGISTAS

Nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro, šeštadieniais—nuo 10 val. ryto iki 2 val. po pietų. Trečiadieniais—susitarus.